

Міністерство освіти і науки України
ВСП "Любешівський технічний фаховий коледж ЛНТУ"

Циклова методична комісія викладачів математичних та природничо-наукових дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з навчальної роботи
.....Герасимик-Чернова Т.П.
"01" "09" 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ " Географія "

Галузь знань: Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина
Спеціальність: Н7 Агроінженерія

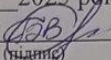
Робоча навчальна програма з дисципліни "Географія" для студентів I курсу:

Галузь знань: Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина
Спеціальність: Н7 Агроінженерія

Розробник: Бушук В.Я.- викладач вищої категорії, старший вчитель

Робочу навчальну програму розглянуто та схвалено на засіданні циклової методичної комісії викладачів математичних та природничо-наукових дисциплін

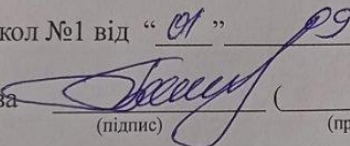
Протокол № 1 від "01" вересня 2025 року

Голова циклової методичної комісії: (підпис)

(Бушук В.Я.)
(прізвище та ініціали)

Робочу навчальну програму розглянуто та затверджено на засіданні методичної ради

Протокол №1 від "01" вересня 2025 року

Голова (підпис) (прізвище та ініціали)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Курс «Географія», - це предмет світоглядного характеру, що формує в ЗО цілісне, комплексне, системне уявлення про Землю, як планету людей. Метою географічної освіти є формування специфічних вмінь і навичок, а також можливостей їх застосування у різних життєвих ситуаціях. Дисципліна має допомогти ЗО адекватно реагувати на зміни, що відбуваються навколо, а географічне мислення має стати частиною суспільної свідомості. Програма складена відповідно до оновленої навчальної програми, затвердженої наказом МОН України від 03.08.2022р. №698.

Робоча програма розроблена на основі положень Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, згідно з яким географічна освіта є складовою освітньої галузі «Природознавство». Загальноосвітня цінність географії полягає у формуванні світоглядного розуміння природи Землі, її географічної оболонки як природного та природно-техногенного середовища, у якому живе людина.

Зміст програми з географії базується на принципах науковості, неперервності й наступності географічної освіти, її інтеграції на основі внутрішньопредметних і міжпредметних зв'язків, гуманізації, гуманітаризації, диференціації навчального матеріалу відповідно до вікових особливостей студентів.

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
		Базовий предмет (загальноосвітній цикл)	
	Галузь знань: Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина	Рік підготовки	
		1 -й	
		Семестри	
Загальна кількість годин - 80	Спеціальність: Н7 Агроінженерія	1-й	2-й
		Лекції	
		23 - год	27 - год
		Практичні	
		10 - год	17 - год
		Семінарські(контрольні)	
Тижневих годин для денної форми навчання аудиторних – 2 (I семестр) 2 (II семестр)	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	1 - год.	2 — год
		Самостійна робота	
		-	-
		Вид контролю	
		-	Залік

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ

Курс «Географія: регіони та країни» спрямований на формування в ЗО знань про особливості населення й просторової організації господарської діяльності у регіонах світу та окремих країнах, умінь орієнтуватися у світових і регіональних соціально-економічних, суспільно-політичних, екологічних процесах.

Загальною метою географії є формування в ЗО географічної картини світу на прикладі вивчення систем розселення та просторової організації економічної діяльності в окремих регіонах і країнах з урахуванням сучасних геополітичних, соціальних, економічних та екологічних аспектів.

Мета реалізується через вирішення таких *головних завдань*:

- * формування цілісної географічної картини світу;
- * розкриття ролі географії у розв'язуванні економічних, екологічних і соціальних проблем суспільства;
- * створення освітнього середовища для розуміння особливостей участі регіонів і окремих країн у міжнародному поділі праці;
- * розвиток геопросторового мислення та вміння логічно висловлювати свої думки щодо сучасних процесів у світі;
- * обґрунтування доцільності наукового підходу до природокористування, мотивування екологічно грамотної, здоров'я збережувальної поведінки;
- * формування картографічної грамотності й культури;
- * вироблення умінь користуватися джерелами географічної інформації, аналізувати її; застосовувати здобуті географічні знання в практичній діяльності;
- * розвиток здатності до співробітництва під час виконання практичних робіт та проведення досліджень;
- * заохочення засобами географії до самореалізації своїх здібностей, інтересів та життєвих планів.

У розділі 3 «Загальні суспільно-географічні закономірності світу» розміщення і розвиток видів економічної діяльності і суспільства в сучасному світі розглядаються як результат людської діяльності, яка перетворює неоднорідний у природному відношенні простір відповідно до об'єктивних економічних законів. Головна увага приділена людині. Такий підхід допомагає вибудувати знання про сучасний світ у струнку схему, зрозуміти просторову логіку розвитку економіки, прогнозувати реальні економічні результати політичних рішень.

Курс безпосередньо пов'язаний не тільки з попередніми курсами географії, він також інтегрує знання, здобуті на заняттях з економіки, історії, інформатики тощо.

3. Структура навчальної програми

Структура програми представлена Вступом і дев'ятьма розділами.

У *Вступі* окреслюються завдання курсу, особливості сучасної політичної карти світу, аналізуються ключові проблеми і тенденції світового господарського процесу. Вступ спрямований на розкриття змісту предмета і завдань сучасної географічної науки, її структури, тенденцій розвитку, місця і ролі географії в системі природознавчих наук, житті суспільства.

Розділи 1-5 програми спрямовані на ознайомлення з соціально-економічними особливостями регіонів світу та регіональних диспропорцій у розвитку окремих країн.

У *розділі 6 «Україна в міжнародному просторі»*, завданнями якого є розкрити геопросторову структуру світу, визначене місце України на геополітичній карті світу, окреслені основні вектори сучасної української геополітики, міжнародні економічні зв'язки з регіонами та країнами світу, участь України в процесах європейської економічної інтеграції та реалізації стратегії сталого розвитку.

Наведений у програмі перелік країн для вивчення є *орієнтовним*. Учителю надається право додавати для детальнішого ознайомлення інші країни, які відповідають інтересам навчального закладу з огляду на його можливі міжнародні зв'язки, а також пріоритетам зовнішньої політики України з урахуванням сучасної політико-економічної ситуації у світі.

Розділ «Географічний простір Землі» розкриває сутність географічної науки в цілому; інтегрує знання про природу, людину і господарську діяльність; формує в студентів чіткі уявлення про основні закономірності будови і розвитку географічної оболонки та загальні суспільно-географічні закономірності світу з метою забезпечення сталого розвитку.

У *Розділі 1 «Топографія та картографія»* подано аналіз різних видів географічних карт, розкрито особливості роботи з ними та можливості їх використання у побуті та господарській діяльності.

Розділ 2 «Загальні закономірності географічної оболонки Землі» включає характеристику сфер географічної оболонки Землі, розкриває закономірності та зв'язки в географічній оболонці. Географічна оболонка представлена як середовище життя людини і пов'язані з її діяльністю сучасні екологічні проблеми.

У *розділі 3 «Загальні суспільно-географічні закономірності світу»* розміщення і розвиток видів економічної діяльності і суспільства в сучасному світі розглядаються як результат людської діяльності, яка перетворює неоднорідний у природному відношенні простір відповідно до об'єктивних економічних законів. Головна увага приділена людині. Такий підхід допомагає вибудувати знання про сучасний світ у струнку схему, зрозуміти просторову логіку розвитку економіки, прогнозувати реальні економічні результати політичних рішень.

Курс безпосередньо пов'язаний не тільки з попередніми курсами географії, він також інтегрує знання, здобуті на заняттях з економіки, історії, інформатики тощо.

4. Характеристика умов навчання

Умови навчання забезпечують ефективне засвоєння студентами програмового матеріалу та відповідають вимогам щодо безпеки життєдіяльності учасників навчального процесу.

Зміст усіх практичних робіт добирається таким чином, щоб тривалість роботи за комп'ютером, з підручником відповідала чинним санітарно-гігієнічним нормам.

Методика проведення кожного уроку визначається викладачем.

Обов'язковою передумовою успішного виконання вимог Програми є практична діяльність студентів на кожному занятті, необхідною передумовою якої є індивідуальні завдання.

Обладнання навчального кабінету відповідає технічним, санітарно-гігієнічним, педагогічним вимогам, які викладені у “Положенні про кабінет біології та екології загальноосвітнього навчального закладу”, Державних санітарних правил та норм щодо влаштування і обладнання навчального кабінету.

5. Структура навчальної дисципліни для спеціальності Н7 Агроінженерія

Назви тем	Кількість годин	
	денна форма	

	усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.	
Вступ							
Розділ 1. Європа.							
Тема 1. Загальна характеристика Європи.	6	4	2				
Тема 2. Країни Європи.	10	8	2				
Разом	16	12	4				
Розділ 2. Азія							
Тема 1. Загальна характеристика Азії	5	2	2		1		
Тема 2. Країни Азії.	6	4	2				
Разом	11	6	4		1		
Розділ 3. Океанія							
Тема 1. Австралія	2	2					
Тема 2. Мікронезія, Меланезія, Полінезії	1	1					
Разом	3	3					
Розділ 4. Америка							

Тема 1. Загальна характеристика Америки.	4	2	2				
Тема2. Країни Америки.	4	2	2				
Разом	8	4	4				
Розділ 5. Африка.							
Тема 1. Загальна характеристика Африки.	3	1	2				
Тема 2. Країни Африки.	2	2					
Разом	5	3	2				
Розділ 6. Україна в міжнародному просторі							
Тема 1. Україна в геополітичному вимірі.	1	1					
Тема 2. Україна в системі глобальних економічних відносин	1	1					
Разом	2	2					
Географічний простір Землі.							
Вступ							
Розділ 1. Топографія та картографія.							
Тема 1. Топографія	2	1	1				
Тема 2. Картографія	2		2			*	
Разом	4	1	3				
Розділ 2. Загальні закономірності географічної оболонки Землі							
Тема 1. Географічні наслідки параметрів і рухів Землі як планети.	2	2				*	
Тема 2. Географічна оболонка Землі.	1	1					
Тема 3. Географічне середовище людства.	3	1	2			*	
Тема 4. Атмосфера Землі.	3	1	2			*	
Тема 5. Гідросфера та системи Землі.	2	1	1			*	
Тема 6. Біосфера та системи Землі	2	2				*	
Разом	13	8	5				
Розділ III. Загальні суспільно-географічні закономірності світу							
Тема 1. Географічний простір	1	1					
Тема 2. Демографічні процеси у світосистемі	2	1	1			*	
Тема 3. Глобальна економіка.	2		2			*	
Тема 4. Політична географія та геополітика	1	1					
Разом	6	3	3				
Розділ 4. Суспільна географія України							
Тема 1. Українська держава	2	2				*	
Тема 2. Населення України	2	2				*	
Тема 3. Економіка України в міжнародному поділі праці.	6	4	2			*	
Підсумковий контроль						2	
Разом	12	8	2			2	

№ п/п	Очікувані результати навчально- пізнавальної діяльності ЗО	Орієнтовний зміст теми
1.	Вступ	
	Знаннєвий компонент: <i>називає</i> регіони світу (за класифікацією ООН): Європа, Азія, Океанія, Америка, Африка; <i>показує на карті</i> регіони світу; <i>розрізняє поняття</i> «регіон світу», «територія», «акваторія», «держава», «країна», «залежна територія»; <i>наводить приклади</i> джерел географічних знань про регіони та країни світу; Діяльнісний компонент: <i>користується</i> основними джерелами географічних знань про регіони світу; <i>читає</i> політичні карти світу та регіонів. Оцінно-ціннісний компонент: <i>розуміє:</i> пізнавальну та конструктивну роль країнознавства у сучасному світі.	Що вивчає курс «Географія: регіони і країни». Регіони світу (за класифікацією ООН). Глобалізація як провідна тенденція розвитку сучасного світу. Пізнавальна та конструктивна роль країнознавства у сучасному світі. Джерела знань про регіони та країни світу. Сучасна політична карта світу та окремих регіонів. Головні об'єкти політичної карти.
2.	Розділ І. ЄВРОПА	
2.1.	Тема 1. Загальна характеристика Європи	

Знаннєвий компонент: <i>називає склад регіону; розрізняє форми державного правління і територіального устрою країн Європи; наводить приклади різних типів та підтипів країн Європи за рівнем економічного розвитку; кількісних та якісних змін на політичній карті регіону; показує на карті:</i> - субрегіони Європи (<i>Західна Європа, Північна Європа, Південна Європа, Східна Європа</i>); - країни Європи (<i>Німеччина, Велика Британія, Франція, Італія, Австрія, Швейцарія, Іспанія, Португалія, Польща, Норвегія, Швеція, Фінляндія, Данія, Ісландія, Бельгія, Нідерланди, Ірландія, Чехія, Словаччина, Угорщина, Румунія, Молдова, Болгарія, Словенія, Хорватія, Сербія, Боснія і Герцеговина, Македонія, Чорногорія, Литва, Латвія, Естонія, Греція, Мальта, Кіпр, Росія</i>); - основні райони видобування мінеральних ресурсів (<i>Верхня Сілезія, Північне море, Скандинавія</i>), лісозаготівлі, рекреації; - «центральної вісь» розвитку Європи, найбільші промислові регіони (<i>Рур у Німеччині, Великий Лондон у Великій Британії, Іль-де-Франс у Франції, Верхньосілезький у Польщі, Придніпров'я в Україні</i>);	Особливості економіко-географічного положення Європи. Склад регіону. Сучасна політична карта Європи. Форми державного правління і територіального устрою країн Європи. Прояви сепаратизму та військової агресії. Типи країн Європи за рівнем економічного розвитку. Інтеграційні процеси. Міжнародні організації в Європі: Європейський Союз, Рада Європи. Країни Шенгенської зони. Роль НАТО у загальноєвропейській системі безпеки. Природні умови і ресурси регіону. Населення Європи: демографічні процеси, природний та механічний рух. Демографічна політика. Структура населення регіону. Українська діаспора у країнах Європи. Урбанізація, субурбанізація, рурбанізація, джентрифікація. Світові міста в Європі, міські агл. меридіани, мегаполіси. Особливості економіки країн Європи. Первинний сектор економіки. Добувна промисловість: основні райони видобування палива, рудної та нерудної сировини. Сільське гос- подарство. Лісове господарство. Вторинний сектор економіки. Переробна промисловість. Основні регіони промисловості. Реіндустріалізація. Третинний сектор економіки. Сфера послуг. Найважливіші міжнародні транспортні коридори та вузли. Зв'язки України з країнами Європи.
---	---

	- <i>Лотаринзький</i> мегаполіс; - найбільші морські порти (<i>Роттердам, Антверпен, Лондон, Гамбург, Генуя, Марсель, Гавр, Барселона</i>); - аеропорти-хаби (<i>Хітроу, Руассі-Шарль-де-Голль, Франкфурт-на-Майні</i>); - найбільші фінансові центри Європи (<i>Лондон, Париж, Цюрих, Амстердам, Франкфурт-на-Майні</i>); - світові міста в Європі (<i>Лондон, Париж, Амстердам, Брюссель, Франкфурт-на-Майні, Цюрих, Женева, Відень, Мілан</i>); розуміє зміст понять «джентрифікація», «реіндустріалізація». Діяльнісний компонент: <i>характеризує</i> особливості демографічних та урбанізаційних процесів, розміщення населення в регіоні; <i>здійснює</i> необхідні обчислення для оцінювання забезпеченості окремих країн мінеральними ресурсами; <i>порівнює</i> чинники міжнародної спеціалізації економічно розвинених країн і країн з перехідною економікою; <i>обґрунтовує</i> особливості спеціалізації сільського господарства та розміщення основних осередків переробної промисловості в Європі; <i>пояснює</i> причини вузької спеціалізації промислового виробництва економічно розвинених невеликих країн Європи; <i>вирізняє</i> особливості економіки країн Європи, зумовлені регіональною інтеграцією. Оцінно-ціннісний компонент: <i>робить висновки</i> про причини нерівномірності економічного розвитку країн і субрегіонів Європи; <i>прогнозує</i> позитивні риси та ризики вступу України до ЄС; <i>оцінює</i> роль ЄС та НАТО в регіоні; вплив ТНК на економіку регіону; <i>зиставляє</i> позитивні та негативні наслідки глобалізації в економіці та культурі країн Європи.	Практична робота 1. Порівняльна характеристика структури промислового виробництва двох економічно розвинених невеликих країн Європи (на вибір). Орієнтовні теми для досліджень (за вибором) 1. Інтеграційні та дезінтеграційні процеси у Європі. 2. Відновна електроенергетика в країнах Європи: регіональні особливості та відмінності. 3. Структура й просторова організація виробництва чорних металів у країнах Європи.
2.2.	Тема 2. Країни Європи	

	Знаннєвий компонент: <i>називає</i> основні показники, які визначають місце країни у регіоні та світі; домінуючі складники третинного, вторинного та первинного секторів економіки країн високорозвинених та середньорозвинених країн; <i>наводить приклади</i> промислових виробництв та послуг, що міжнародну спеціалізацію окремих європейських країн; <i>показує на карті</i> найбільші міста країн, світові міста, промислові райони, найбільші морські порти, аеропорти, фінансові та туристичні центри країн. Діяльнісний компонент: <i>складає</i> комплексну економіко-географічну характеристику Німеччини, Франції, Великої Британії, Італії, Польщі, Росії; картосхему просторової організації економіки країни; <i>знаходить та систематизує</i> необхідну інформацію для характеристики країни; <i>використовує</i> тематичні карти для обґрунтування особливостей системи розселення та розміщення виробництва товарів і послуг у межах країни; рейтинги показників соціально-економічного розвитку країн для обґрунтування їхнього місця у світі та регіоні; <i>пояснює</i> особливості спеціалізації сільського господарства та розміщення основних регіонів промисловості; <i>обґрунтовує</i> особливості структури експорту й імпорту товарів та послуг країн Європи. Оцінно-ціннісний компонент: <i>робить висновки</i> про причини нерівномірності економічного розвитку окремих районів у межах країни; <i>оцінює</i> вплив ТНК на економіку країн регіону; <i>прогнозує</i> перспективи розширення економічних зв'язків України з країнами Європи в рамках набуття членства в Європейському Союзі.	<i>Німеччина.</i> Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці (МГПП). Система розселення і роль федеральних земель в її розвитку. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Домінуючі складники третинного сектору. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості аграрного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Німеччиною. <i>Франція.</i> Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Франкофонія. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Домінуючі складники третинного сектору. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості аграрного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Францією. <i>Велика Британія.</i> Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Співдружність націй. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Домінуючі складові третинного сектору. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості аграрного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Великою Британією. <i>Італія.</i> Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Домінуючі складові третинного сектору. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Спеціалізація аграрного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Італією. <i>Польща.</i> Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Прискорений розвиток третинного сектору, сучасна транспортна
--	--	---

		система країни. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Спеціалізація аграрного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Польщею. Практична робота 2. Складання картосхеми просторової організації економіки однієї з європейських країн.«великої сімки» (за вибором). Орієнтовні теми для досліджень (за вибором учня/учениці) 1. Лондон, Берлін, Париж, Київ: схожість і відмінність сучасного розвитку міст. Кластери в Італії як домінуюча форма організації виробництва товарів і послуг.
3.	Розділ II. АЗІЯ	
3.1.	Тема 1. Загальна характеристика Азії	

	Діяльнісний компонент: <i>характеризує:</i> особливості демографічних, урбанізаційних процесів та розміщення населення в Азії, основні риси сучасного стану економіки; <i>пояснює</i> виникнення міждержавних конфліктів у регіоні; <i>порівнює:</i> ресурсозабезпеченість, працересурсний потенціал субрегіонів Азії; особливості господарства різних за рівнем економічного розвитку країн Азії; <i>обґрунтовує</i> розміщення основних районів видобування мінеральних ресурсів, обробної промисловості в Азії; <i>використовує тематичні карти</i> для порівняння спеціалізації сільського господарства субрегіонів Азії. Оцінно-ціннісний компонент: <i>робить висновки</i> про причини нерівномірності економічного розвитку субрегіонів Азії; <i>оцінює</i> вплив глобалізації, в т.ч. ТНК на місце країн Азії в міжнародному географічному поділі праці; <i>висловлює власні судження</i> щодо шляхів вирішення міждержавних конфліктів у регіоні; <i>ілюструє прикладами</i> вплив політичних та економічних процесів у регіонах Азії на Україну.	Особливості економіко-географічного положення Азії. Склад регіону. Сучасна політична карта Азії. Форми державного правління і територіального устрою країн Азії. Типи країн Азії за рівнем економічного розвитку. Міжнародні організації в Азії: АСЕАН, Ліга арабських держав. Райони збройних конфліктів та проявів тероризму. Природні умови і ресурси регіону. Населення Азії. Урбанізаційні процеси. Світові міста, міські агломерації в Азії, мегаполіси Японії та Китаю. Працересурсний потенціал. Особливості економіки країн Азії. Первинний сектор економіки. Добувна промисловість. Сільське і лісове господарство. Вторинний сектор економіки. Основні промислові осередки і регіони. Третинний сектор економіки. Найважливіші міжнародні транспортні коридори та вузли. Нерівномірність економічного розвитку субрегіонів Азії та особливості їх участі у міжнародному поділі праці. Зв'язки України з країнами Азії. Практична робота 3. Порівняння продовольчого кошика жителів країн Західної та Східної Азії. Орієнтовні теми для досліджень за вибором) 1. Екологічні виміри економічного зростання в країнах Азії. 2. Географічне положення країни як чинник її економічного розвитку (на прикладі Туреччини і Сінгапуру). 3. Країни Перської затоки – новий осередок індустріалізації.
3.2.	Тема 2. Країни Азії	

Знаннєвий компонент: <i>називає</i> домінуючі складники первинного, вторинного та третинного секторів економіки високорозвиненої країни та країни, що розвивається; <i>розрізняє</i> поняття «рівень урбанізованості країни» та «темпи урбанізації»; <i>наводить приклади</i> промислових виробництв та послуг окремих країн регіону; <i>показує на карті</i> найбільші міста країн, світові міста, промислові райони, технополіси, найбільші морські порти, аеропорти, фінансові й туристичні центри країн; Діяльнісний компонент: <i>аналізує</i> динаміку чисельності та статеві-вікову структуру населення окремих країн Азії на основі аналізу статеві-вікових пірамід; <i>проекує</i> вплив демографічних процесів на працересурсний потенціал країни; <i>дає оцінку</i> ресурсозабезпеченості окремих країн; <i>складає:</i> комплексну економіко-географічну характеристику Японії, Китаю, Індії та Республіки Корея; <i>знаходить та систематизує</i> необхідну інформацію для характеристики країни; <i>ілюструє</i> добірками статистичної інформації, графіками, діаграмами процеси інформаційно-технологічного прориву Японії, Китаю та Республіки Корея; <i>використовує</i> тематичні карти для обґрунтування особливостей системи розселення, розміщення виробництва товарів і послуг у межах країни; рейтинги показників соціально-економічного розвитку країн для обґрунтування їхнього місця у світі та регіоні; <i>порівнює</i> чинники міжнародної спеціалізації Японії, Китаю, Індії та Республіки Корея; <i>пояснює</i> особливості спеціалізації сільського господарства та розміщення основних районів (центрів) обробної промисловості; <i>характеризує</i> структуру експорту та імпорту товарів та послуг окремих країн регіону; <i>обґрунтовує</i> основні напрямки експорту капіталу й технологій та закордонного підприємництва Японії і Республіки Корея. Оцінно-ціннісний компонент: <i>робить висновки</i> про причини нерівномірності економічного розвитку окремих районів у Китаї, Японії, Індії та Республіці Корея; <i>порівнює</i> позитивні та негативні наслідки глобалізації в економіці та культурі Японії, Китаю, Індії та Республіці Корея; <i>оцінює</i> роль	<i>Японія.</i> Місце країни у світі та Азіатсько-Тихоокеанському регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Домінуючі складники третинного сектору. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Традиції і технології у сільському господарстві. Транспортна система країни. Характерні риси просторової організації господарства: Тихоокеанський промисловий район, мережа технопарків і технополісів. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Японією. <i>Китай.</i> Місце країни у світі та Азійсько-Тихоокеанському регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Експортна орієнтація економіки. Особливості розвитку і розміщення виробництв первинної і вторинної сфери. Домінуючі складові третинного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Спеціальні економічні зони. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Китаєм. <i>Індія.</i> Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Особливості структури економіки країни, що розвивається. Спеціалізація сільського господарства. Видобування мінеральних ресурсів. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості розвитку третинного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Індією. <i>Республіка Корея.</i> Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Експортно-орієнтована модель економіки. Домінуючі складові третинного сектору. Виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Республікою Корея. Практична робота 4. Аналіз статеві-вікових пірамід Японії, Китаю, Індії та Республіки Корея з метою оцінювання працересурсного потенціалу
---	--

	державних інституцій та громадянського суспільства у розвитку країни; <i>висловлює власні судження</i> що до перспектив взаємовигідного співробітництва України з країнами Азії	країн. Орієнтовні теми для досліджень (за вибором) 1. Острови Кюсю і Хоккайдо: контрасти Японії. 2. Унікальність економічної системи Китаю. 3. «Коридори зростання» в Індії. Значення цифрових технологій економічному розвитку Республіки Корея
4.	Розділ III. ОКЕАНІЯ	
4.1.	Тема 1. Австралія	
	Знаннєвий компонент: <i>називає</i> чинники міжнародної спеціалізації країни; <i>показує на карті:</i> - райони видобутку корисних копалин на території Австралії (кам'яного вугілля, залізних, алюмінієвих, мідних руд, золота); - найбільші промислові осередки Австралії (<i>Південно-Східний, Південно-Західний</i>); - найбільші морські порти (<i>Мельбурн, Сідней, Перт, Брісбен</i>); - світові міста в Австралії (<i>Сідней, Мель-бурн</i>). Діяльнісний компонент: <i>аналізує</i> динаміку природного та механічного руху населення країни; <i>проектує</i> вплив демографічних та міграційних процесів на працересурсний потенціал країни; <i>дає оцінку</i> забезпеченості мінеральними ресурсами країни; <i>складає</i> комплексну економіко-географічну характеристику Австралії; <i>знаходить</i> та <i>систематизує</i> необхідну інформацію для характеристики країни; <i>використовує</i> тематичні карти для обґрунтування особливостей системи розселення та розміщення виробництва товарів і послуг у межах країни; <i>знаходить</i> та <i>систематизує</i> необхідну інформацію для характеристики країни; <i>пояснює</i> особливості зональної спеціалізації сільського господарства та розміщення основних осередків добувної та обробної промисловості в країні; <i>характеризує</i> структуру експорту та імпорту товарів та послуг країни; <i>обґрунтовує</i> основні напрямки експорту сировини та імпорту капіталу й технологій. Оцінно-ціннісний компонент: <i>робить висновки</i> про причини нерівномірності економічного розвитку окремих	Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни в міжнародному поділі праці. Система розселення. Українська діаспора в Австралії. Особливості сучасного розвитку країни. Домінуючі складові третинного сектору. Виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Географія вторинного та третинного секторів господарства. Характерні риси просторової організації виробництва товарів та послуг. Зовнішні економічні зв'язки, міжнародні зв'язки України з Австралією. Орієнтовні теми для досліджень (за вибором) - Національні парки Австралії як об'єкти міжнародного туризму. - Розвиток Західної Австралії у контексті зростання глобального попиту на природні ресурси. - Канберра – політико-адміністративний центр країни.

	районів країни; • <i>зіставляє</i> позитивні та негативні наслідки діяльності ТНК в Австралії; • <i>висловлює власні судження</i> щодо особливостей державного устрою країни; <i>оцінює</i> місце Австралії на світовому ринку продукції первинного сектору економіки.	
4.2.	Тема 2. Мікронезія, Меланезія, Полінезія	
	Знаннєвий компонент: <i>називає</i> приклади країн, що включені до складу Мікронезії, Меланезії та Полінезії; <i>показує на карті:</i> • <i>Мікронезію, Меланезію, Полінезію;</i> • <i>держави (Федеративні Штати Мікронезії, Маршалові Острови, Папуа-Нова Гвінея, Соломонові Острови, Вануату, Палау, Фіджі, Тонга, Науру, Самоа, Кірибаті, Нова Зеландія);</i> • <i>залежні території (острів Гуам, Американське Самоа, Нова Каледонія, Французька Полінезія, Острови Кука, Піткерн).</i> Діяльнісний компонент: <i>знаходить та систематизує</i> необхідну інформацію для характеристики країни; <i>пояснює</i> особливості міжнародної спеціалізації країн; <i>обґрунтовує</i> рівень економічного розвитку більшості країн Оцінно-ціннісний компонент: <i>висловлює власні судження</i> що до перспектив економічного розвитку країн.	Особливості географічного положення регіону. Держави та залежні території, що входять до складу Мікронезії, Меланезії та Полінезії. Основні чинники, що визначають місце країни в міжнародному поділі праці. Види господарської діяльності, що визначають міжнародну спеціалізацію країн. Кустарні промисли і ремесла. Зовнішні економічні зв'язки. Розташування військових баз іноземних держав. Орієнтовні теми для досліджень (за вибором) 1. Нова Зеландія – високорозвинена країна зісприятливими умовами для ведення бізнесу. 2. Країни Океанії – регіон екзотичного туризму.
5.	Розділ IV. АМЕРИКА	
5.1.	Тема 1. Загальна характеристика Америки	
	Знаннєвий компонент: <i>називає</i> склад регіону; <i>наводить приклади</i> країн Америки, що належать до різних форм державного правління різних типів та підтипів за рівнем економічного розвитку; <i>показує на карті:</i> • <i>субрегіони (Північна Америка, Центральна Америка, Карибський басейн, Південна Америка);</i> • <i>країни Америки (США, Канада, Мексика, Бразилія, Аргентина, Перу, Колумбія, Венесуела, Чилі, Еквадор, Уругвай, Парагвай, Болівія, Панама, Ямайка, Гаїті, Домініканська Республіка);</i> • <i>залежні території (Аруба, Кайманові острови, Бермудські острови, Віргінські острови, Пуерто-Ріко, Французька Гвіана, Мальвінські/Фолклендські острови);</i> • <i>мегаполіси (Приатлантичний, Приозерний, Каліфорнійський);</i> • <i>основні райони видобування мінеральних</i>	Особливості географічного положення Америки. Склад регіону. Сучасна політична карта Америки. Форми державного правління і територіального устрою країн, типи країн за рівнем економічного розвитку. Міжнародні організації НАФТА, Меркосур, НАТО. Природні умови і ресурси регіону. Населення Америки. Урбанізаційні процеси. Система розселення. Особливості економіки країн Америки. Роль американських ТНК в економіці регіону. Первинний сектор економіки. Сільське господарство: вплив природних, історичних чинників та глобалізації на спеціалізацію. Лісове господарство. Вторинний сектор економіки. Основні осередки промисловості в регіоні. Третинний сектор економіки. Найважливіші міжнародні транспортні магістралі, вузли. Нерівномірність економічного розвитку субрегіонів Америки. Особливості їх участі в міжнародному поділі

	ресурсів (Техаський, Аляскинський, Каліфорнійський, Мексиканської затоки, Західноканадський, Центральноамериканський басейни видобування нафти; Аппалацький в США, Західний у Канаді вугільні басейни, рудний пояс Анд-Кордильєр); • осередки переробної промисловості (Приатлантичний, Приозерний, Примексиканський); • трансконтинентальні магістралі (Трансамазонська, Панамериканське шосе); • найбільші морські порти (Лос-Анджелес, Ванкувер, Нью-Йорк, Філадельфія, Саванна, Колон, Сантус); аеропорти-хаби (Атланта, О'Хара в Чикаго, Лос-Анджелес, Даллас); • найбільші фінансові центри Америки (Нью-Йорк, Вашингтон, Сан-Франциско, Бостон, Торонто, Чикаго); • світові міста в Америці (Нью-Йорк, Чикаго, Торонто, Сан-Паулу, Лос-Анджелес, Мехіко, Буенос-Айрес, Сан-Франциско, Вашингтон, Монреаль). Діяльнісний компонент: характеризує особливості формування населення субрегіонів; порівнює рівні і темпи урбанізаційних процесів, форми сільського розселення окремих країнах регіону; визначає забезпеченість окремих країн певними видами природних ресурсів; вирізняє основні риси господарства ключових країн нової індустріалізації та невеликих країн плантаційного господарства; класифікує країни за рівнем розвитку третинного сектору господарства; пояснює розміщення основних промислових районів і центрів, світових міст у регіоні; обґрунтовує напрямки розвитку транспортної інфраструктури в регіоні. Оцінно-ціннісний компонент: робить висновки про причини нерівномірності економічного розвитку субрегіонів Америки; оцінює вплив інтеграційних процесів у регіоні на економічний розвиток країн; дискутує щодо ролі США у соціально-економічному розвитку регіону. висловлює власні судження про роль ТНКв економіці країн регіону; пропонує власні оригінальні ідеї що до подолання відсталості окремих країн регіону.	праці. Зв'язки України з країнами Америки. Практична робота 5. Складання картосхеми типології країн Америки за рівнем їх економічного розвитку. Орієнтовні теми для досліджень (за вибором) 1. «Бананові республіки»: типові ознаки та сучасний розвиток. 2. Панамериканське шосе – дорога через три Америки. 3. Туризм як чинник розвитку країн Карибського басейну.
--	--	---

5.2.	Тема 2. Країни Америки	
	Знаний компонент: <i>називає</i> домінуючі складники третинного, вторинного та первинного секторів економіки високорозвиненої країни та країн, що розвивається; <i>показує на карті</i> найбільші міста, світові міста, промислові райони, технополіси, найбільші аеропорти, морські порти, фінансові центри та туристичні райони країн; <i>наводить приклади</i> промислових виробництв та послуг, що визначають міжнародну спеціалізацію країн Америки. Діяльнісний компонент: <i>знаходить та систематизує</i> необхідну інформацію для характеристики країни; <i>аналізує</i> статистичну інформацію щодо динаміку чисельності населення, природного та механічного руху, статеві-вікову структуру населення країн; <i>проектує</i> вплив демографічних процесів на працересурсний потенціал країни; <i>складає:</i> комплексну економіко- географічну характеристику США, Канади, Бразилії; <i>використовує</i> тематичні карти для обґрунтування особливостей системи розселення розміщення виробництва товарів і послуг у межах країни; рейтинги показників соціально-економічного розвитку країн для обґрунтування їхнього місця у світі та регіоні; <i>установлює</i> чинники міжнародної спеціалізації США, Канади, Бразилії; <i>ілюструє</i> добірками статистичної інформації, графіками, діаграмами процес переходу США до інформаційного суспільства; <i>пояснює</i> особливості розміщення основних промислових районів (центрів) обробної промисловості та формування спеціалізованих районів товарного сільського господарства, існування мало освоєних та неосвоєних районів у межах країн; <i>характеризує</i> структуру експорту та імпорту товарів та послуг США, Канади, Бразилії; <i>обґрунтовує</i> основні напрямки експорту капіталу й технологій та закордонного підприємництва із США. Оцінно-ціннісний компонент: <i>робить висновки</i> про доцільність використання досвіду США та Канади, потенціалу української діаспори в цих країнах у реформуванні економіки в Україні; <i>оцінює</i> роль економічної свободи і підприємництва в соціально-економічному розвитку США;	<i>США.</i> Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни в міжнародному поділі праці. Система розселення. Українська діаспора США. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Домінуючі складові третинного сектору. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості аграрного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України зі США. <i>Канада.</i> Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни в міжнародному поділі праці. Система розселення. Українська діаспора в Канаді. Особливості сучасного розвитку країни. Домінуючі складові третинного сектору. Виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Характерні риси просторової організації. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Канадою. <i>Бразилія.</i> Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Розселення. Особливості структури економіки країни, що розвивається. Видобування мінеральних ресурсів. Спеціалізація сільського господарства. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості розвитку третинного сектору. Характерні риси просторової організації. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Бразилією. Практична робота 6. Порівняльна характеристика машинобудування США, Канади та Бразилії. Орієнтовні теми для досліджень (за вибором) 1. Форми територіальної організації новітніх видів промислового виробництва у США. 2. Економічна взаємодія вздовж державного кордону між Мексикою і США. 3. Складники підприємницького успіху української діаспори в Канаді та США.

	зіставляє позитивні та негативні економічні та екологічні наслідки глобалізації в Бразилії; висловлює власні судження щодо перспектив взаємовигідного співробітництва України з Канадою та США; пропонує власні ідеї щодо об'єднання зусиль людства задля призупинення знеліснення сільви.	
6.	Розділ V. АФРИКА	
6.1.	Тема 1. Загальна характеристика Африки	
	Знаннєвий компонент: називає субрегіони Африки; наводить приклади кількісних і якісних змін на політичній карті Африки; показує на карті: • субрегіони (Північна Африка, Західна Африка, Південна Африка, Східна Африка, Центральна Африка); • країни Африки (Єгипет, Лівія, Алжир, Туніс, Марокко, Ефіопія, Чад, Сомалі, Сенегал, Нігерія, Габон, Гвінея, Гана, Демократична Республіка Конго, Танзанія, Замбія, Зімбабве, Ангола, Намібія, Південна Африка, Мадагаскар, Сейшельські Острови); • райони видобутку корисних копалин: Сахарський та Гвінейської затоки басейни нафти і природного газу, Мідний пояс, вугільні басейни ПАР і Зімбабве, алюмінієві руди Західної Африки; залізні руди, золото, алмази Південної Африки; фосфорити Марокко, Тунісу; • найбільші морські та авіаційні порти (Александрія, Каїр, Касабланка, Дакар, Лагос, Момбаса, Кейптаун, Дурбан, Дар-Ес-Салам); • світові міста в Африці (Йоганнесбург, Каїр, Кейптаун, Дакар, Лагос, Найробі). Діяльнісний компонент: характеризує політичну карту регіону; аналізує статистичну інформацію щодо відтворення населення, рівнів і темпів урбанізації в Африці; порівнює особливості ресурсозабезпеченості та спеціалізації субрегіонів Африки; пояснює особливості кордонів, розміщення населення, центрів переробної промисловості, районів товарного сільського господарства, портів, світових міст. встановлює взаємозв'язки між районами поширення збройних конфліктів та природними ресурсами, які є джерелом фінансування цих протистоянь; районами видобування корисних копалин та товарного землеробства і конфігурацією транспортної системи в субрегіонах;	Особливості географічного положення Африки. Склад регіону. Сучасна політична карта Африки. Форми державного правління і територіального устрою країн, типи країн за рівнем економічного розвитку. Райони збройних конфліктів, проявів тероризму. Природні умови і ресурси регіону. Населення Африки. Урбанізаційні процеси. Система розселення. Особливості економіки країн Африки. Первинний сектор економіки. Сільське господарство. Лісове господарство. Добувна промисловість. Вторинний сектор економіки. Особливості розміщення промислових центрів у регіоні. Третинний сектор економіки: особливості становлення і закономірності розміщення. Найважливіші міжнародні транспортні магістралі, вузли. Туристичні райони. Нерівномірність економічного розвитку субрегіонів Африки. Особливості їх участі в міжнародному поділі праці. Зв'язки України з країнами Африки. Практична робота 7. Позначення на контурній карті Африки основних районів видобування нафти, залізних, мідних та алюмінієвих руд, центрів їх переробки (збагачення), основних транспортних магістралей та портів експортування. Орієнтовні теми для досліджень (за вибором) 1. Кордони на політичній карті Африки: особливості делімітації та демаркації. 2. Ангола: успішний розвиток після війни. Вплив колоніального минулого на сучасну міжнародну спеціалізацію та просторову структуру господарства країн Тропічної Африки.

	<i>обґрунтовує</i> напрямки розвитку транспортної інфраструктури в регіоні; <i>використовує</i> тематичні карти для обґрунтування інтенсивності прояву глобальних проблем людства в субрегіонах. Оцінно-ціннісний компонент: <i>робить</i> висновки про причини відсталості соціально-економічного розвитку країн Африки; <i>оцінює</i> вплив ТНК і розвинених країн на спеціалізацію країн регіону; <i>дискутує</i> щодо впливу військових конфліктів на розвиток африканських країн	
06.02.22	Тема 2. Країни Африки	
	Знаннєвий компонент: <i>називає</i> домінуючі складники первинного, вторинного та третинного секторів економіки Єгипту та ПАР; <i>показує на карті</i> найбільші міста країн, світові міста, промислові райони, найбільші морські порти, аеропорти, фінансовий туристичні центри країн. Діяльнісний компонент: <i>знаходить та систематизує</i> необхідну інформацію для характеристики країни; <i>складає:</i> комплексну економіко-географічну характеристику Єгипту та ПАР; <i>використовує</i> тематичні карти для обґрунтування особливостей системи розселення та розміщення виробництва товарів і послуг у межах країни; <i>порівнює</i> чинники розвитку міжнародної спеціалізації Єгипту та ПАР; <i>ілюструє</i> добірками інформації з різних джерел контрастність соціально-економічних явищ у середньорозвиненій країні (ПАР); <i>характеризує</i> структуру експорту товарів та послуг Єгипту та ПАР; <i>обґрунтовує</i> основні напрямки експорту товарів із ПАР, основних туристичних потоків до Єгипту та ПАР. Оцінно-ціннісний компонент: <i>робить висновки</i> про доцільність використання досвіду Єгипту у розбудові туристичного комплексу України; <i>оцінює</i> місце ПАР Південної Африки серед країн Африки; <i>висловлює власні судження</i> щодо перспектив економічного зростання в країнах Африки в умовах глобалізації	<i>Єгипет.</i> Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни в міжнародному поділі праці. Система розселення. Особливості структури економіки країни, що розвивається. Види діяльності, що визначають міжнародну спеціалізацію країни: транспорт, туризм, видобування мінеральних ресурсів, сільське господарство. Характерні риси просторової організації економіки. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Єгиптом. <i>ПАР.</i> Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни в міжнародному поділі праці. Система розселення. Особливості структури економіки. Виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості розвитку третинного сектору економіки. Характерні риси просторової організації економіки. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з ПАР. Орієнтовні теми для досліджень (за вибором) 1. «Три кити» економіки Єгипту: Суецький канал, нафта, туризм. 2. ПАР серед країн Африки. Роль України у продовольчому забезпеченні країн Африки.

7	Розділ VI. УКРАЇНА В МІЖНАРОДНОМУ ПРОСТОРИ	
7.1.	Тема 1. Україна в геополітичному вимірі	
	Знаннєвий компонент: <i>розуміє зміст поняття «геополітична карта світу»;</i> <i>називає основні геополітичні центри сили.</i> Діяльнісний компонент: <i>визначає місце України на геополітичній карті світу;</i> <i>пояснює вплив окремих чинників, які зумовлюють геополітичну роль України;</i> <i>аргументує європейський і євроатлантичний вектори зовнішньої політики держави.</i> Оцінно-ціннісний компонент: <i>оцінює за певними критеріями вплив на Україну геополітичних центрів сили;</i> <i>висловлює власні думки й ідеї щодо протидії Україні впливу євразійських інтеграційних утворень.</i>	Геополітична структура сучасного світу. Місце України на сучасній геополітичній карті світу. Європейський та євроатлантичний вектори сучасної української геополітики.
7.2.	Тема 2. Україна в системі глобальних економічних відносин	
	Знаннєвий компонент: <i>називає основні регіони й країни-торговельні партнери України; наводить приклади країн-інвесторів та великих ТНК в Україні, районів транскордонного співробітництва, приклади міжнародних науково-технічних проєктів за участі України;</i> <i>показує на карті напрямки товарного експорту з України, міжнародні транспортні коридори на території України, основні туристичні потоки до України;</i> Діяльнісний компонент:	Просторові аспекти міжнародних економічних зв'язків України з регіонами та країнами світу: географія зовнішньої торгівлі товарами, транспортних і туристичних послуг, прямих іноземних інвестицій, науково-технічного співробітництва. Великі ТНК в Україні. Участь України в процесах європейської економічної інтеграції. Місце України в системі глобальних економічних відносин у контексті сталого розвитку.
	<i>характеризує місце України на світових ринках товарів та послуг, капіталу.</i> Оцінно-ціннісний компонент: <i>оцінює: зміни міжнародної спеціалізації України у зв'язку з інтеграцією в Європейський економічний простір;</i> <i>пропонує шляхи оптимізації зовнішньоекономічної діяльності України в контексті сталого розвитку.</i>	
8.	Резерв часу	

№	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів	Орієнтований зміст теми
1	Вступ	
	Знаннєвий компонент: називає об'єкт дослідження та структурні компоненти географії; пояснює значення поняття «геосистема». Діяльнісний компонент: розрізняє рівні геосистем; визначає причини та наслідки природних і суспільних процесів. Оцінно-ціннісний компонент: висловлює судження щодо пізнавальної та конструктивної ролі географії	Географія як система наук. Об'єкт дослідження географії. Поняття «геосистема». Рівні геосистем. Пізнавальна та конструктивна роль географії
2	Розділ I. Топографія та картографія	
2.1	Тема 1. Топографія	
	Знаннєвий компонент: називає елементи топографічної карти; знає основні умовні позначення топографічних карт. Діяльнісний компонент: розрізняє географічні та прямокутні координати точок, види масштабу, азимута; визначає за топографічною картою географічний і магнітний азимут, географічні та прямокутні координати точок, абсолютну і відносну висоту місцевості, падіння річки, масштаб плану і карти за прямокутною сіткою; читає топографічні карти, плани міст, схеми руху транспорту; розпізнає на місцевості об'єкти, зображені на топографічній карті; описує за топографічною картою рельєф ділянки місцевості; уміє орієнтуватися на місцевості за допомогою топографічної карти, плану; розв'язує задачі за топографічною картою. Ціннісний компонент: оцінює значення топографічних карт у побуті та господарській діяльності; робить висновки щодо актуальності знань і навичок роботи з топографічною картою	Топографічна карта: проекція, розграфлення. Географічні і прямокутні координати. Прямокутна (кілометрова) сітка. Основні умовні позначення топографічних карт для зображення об'єктів місцевості та рельєфу. Вимірювання на топографічній карті за масштабом і кілометровою сіткою. Використання азимутів. Плани населених пунктів. Практичне використання топографічних карт, планів. Практичні роботи 1. Визначення на топографічній карті географічних (з точністю до секунд) та прямокутних координат окремих точок, географічних та магнітних азимутів, абсолютних та відносних висот точок, падіння річки. 2. Читання схем руху транспорту свого міста (обласного центру)
2.2	Тема 2. Картографія	

	Знаннєвий компонент: <i>називає</i> елементи карти; <i>пояснює</i> основні картографічні поняття і терміни, відмінності різних видів масштабу, картографічних проекцій; <i>знає</i>, де розміщені на електронному глобусі Україна, своя область і свій населений пункт; <i>наводить приклади</i> використання ГІС. Діяльнісний компонент: <i>розпізнає</i> види карт за просторовим охопленням, масштабом, змістом; <i>порівнює</i> форми й площі материків на картах світу, побудованих у різних проекціях; <i>визначає за картами</i> об'єкти, напрямки, відстані, географічні координати; <i>застосовує</i> сучасні навігаційні системи на практиці; <i>уміє користуватися</i> навчальними картами й атласами, картографічними інтернет-джерелами. Ціннісний компонент: <i>оцінює</i> практичне значення географічних карт, географічних інформаційних систем	Сучасні картографічні твори. Математична основа карт. Способи картографічного зображення об'єктів і явищ на загальногеографічних та тематичних картах. Сутність генералізації. Електронні карти та глобуси. Картографічні інтернет-джерела. Навігаційні карти. Географічні інформаційні системи (ГІС), дистанційне зондування Землі, сфери їх практичного застосування. Практичні роботи 3. Визначення за градусною сіткою географічних координат точок, азимутів, відстаней у градусах і кілометрах між точками на різних за просторовим охопленням картах. Орієнтовні теми для досліджень (на вибір) 1. Визначення оптимального маршруту руху між визначними об'єктами свого району за допомогою навігаційної карти своєї області. 2. Сфери використання даних дистанційного зондування Землі
3	Розділ II. Загальні закономірності географічної оболонки Землі	
3.1	Тема 1. Рухи Землі та їх географічні наслідки і параметри	
	Знаннєвий компонент: <i>називає</i> види рухів Землі, параметри та наслідки осьового й орбітального рухів планети; <i>розпізнає</i> на схемах руху Землі точки сонцестоянь і рівнодення; <i>знає</i> межі поясів освітленості, види часу. Діяльнісний компонент: <i>установлює</i> послідовність зміни пір року у Північній та Південній півкулі, причини зміни пір року; <i>використовує</i> знання про силу Коріоліса для пояснення причин формування пасатів, циклонів та антициклонів, течій; <i>розв'язує задачі</i> на визначення місцевого і поясного часу, перехід від місцевого часу до поясного. Оцінно-ціннісний компонент: <i>оцінює</i> пізнавальну та конструктивну роль знань про рухи Землі	Форма та розміри Землі. Геоїд. Осьовий (добовий) рух Землі та його наслідки. Добова ритміка в географічній оболонці. Основні види часу. Визначення місцевого та поясного часу, перехід від місцевого часу до поясного. Пояси освітленості на Землі. Сила Коріоліса. Змінюваність висоти Сонця над горизонтом та тривалості світлового дня. Орбітальний рух Землі: основні характеристики, географічні наслідки. Причини зміни пір року. Зміна пір року у Північній та Південній півкулях. Дослідження 1. Моделювання природних явищ на Землі удні рівнодень та сонцестоянь. 2. Прояви сили Коріоліса на річках своєї місцевості
3.2	Тема 2. Географічна оболонка Землі	
	Знаннєвий компонент: <i>пояснює</i> зміст поняття «антропосфера»; <i>наводить приклади</i> прояву основних закономірностей географічної оболонки. Діяльнісний компонент: <i>розрізняє</i> складові географічної оболонки; <i>характеризує</i> сучасний етап розвитку географічної оболонки. Оцінно-ціннісний компонент:	Склад, межі та будова географічної оболонки. Закономірності географічної оболонки. Сучасний етап розвитку географічної оболонки. Антропосфера.

	<i>розуміє</i> значення географічних знань для збереження навколишнього середовища.	
3.3	Тема 3. Геологічне середовище людства	
	Знаннєвий компонент: <i>називає</i> складові літосфери, структурні елементи літосферних плит; <i>пояснює</i> поняття «геологічне середовище людства», механізми руху літосферних плит, виникнення землетрусів, вулканів, зсувів, формування рельєфу; <i>формулює</i> закономірності поширення форм рельєфу, мінеральних ресурсів. Діяльнісний компонент: <i>визначає</i> тектонічні структури за формами рельєфу і основними видами корисних копалин (на основі тематичних і комплексних карт); <i>обґрунтовує</i> розташування основних форм рельєфу на материках, в океанах, на території України; <i>порівнює</i> тектонічну будову, рельєф, корисні копалини материків, їх частин; <i>характеризує</i> процеси в надрах і на поверхні Землі, їхні наслідки; <i>використовує</i> тектонічну карту для визначення ступеня загрози сейсмічних явищ на материках і території України; <i>моделює</i> комплекс заходів для протидії появі й розвитку зсуву, осипища; <i>встановлює</i> за тематичними картами зв'язок між тектонічними структурами, рельєфом, корисними копалинами і густотою населення, розташуванням видобувних і матеріало-, паливомістких виробництв; <i>розв'язує</i> задачі на визначення показника забезпеченості країни окремими видами мінеральних ресурсів. Оцінно-ціннісний компонент: <i>визначає</i> рівень безпеки проживання в районах з різною інтенсивністю вулканічних, сейсмічних, гравітаційних явищ; <i>робить висновки</i> про вплив геологічних процесів і рельєфу на розміщення населення, господарську діяльність; <i>оцінює</i> наслідки загострення ресурсної проблеми на планеті	Властивості літосфери. Поняття «геологічне середовище людства». Тектоніка літосферних плит. Процеси в надрах і на поверхні Землі, їхні наслідки. Небезпека вулканічних, сейсмічних, гравітаційних (зсувних) процесів. Рельєф. Тектонічні структури та пов'язані з ними форми рельєфу. Вплив рельєфу на розселення населення, розвиток і розташування окремих виробництв. Ресурсні властивості літосфери. Гірські породи та закономірності їх поширення. Мінеральні ресурси як чинник розташування видобувних і матеріало-, паливомістких виробництв. Забезпеченість мінеральними ресурсами. Вплив людини на літосферу. Глобальна ресурсна проблема людства. Практична робота 4. Встановлення за тематичними картами материків та України зв'язку між тектонічними структурами, рельєфом, мінеральними ресурсами і густотою населення, розташуванням видобувних, матеріало-, паливомістких виробництв. Дослідження 1. Причини заселення схилів вулканів. 2. Сучасні вимоги до будівництва у районах з високою сейсмічністю
3.4	Тема 4. Атмосфера та системи Землі	

	Знаннєвий компонент: <i>називає складники атмосфери, кліматотвірні чинники й типи клімату; наводить приклади взаємодії атмосфери з літосферою, гідросферою, біосферою.</i> Діяльнісний компонент: <i>читає синоптичні та кліматичні карти, графіки зміни (добової, місячної, річної) температури повітря, діаграми хмарності та розподілу опадів, рози вітрів;</i>	Сонячно-земні взаємодії. Сонячне випромінювання, відмінності випромінювання і поглинання тепла повітрям, поверхнею гірських порід і води. Тропосфера: температурний режим, зміна атмосферного тиску, вітри, вологість, опади. Погода. Синоптичні карти. Клімат. Кліматотвірні чинники. Кліматична карта. Карта кліматичних поясів. Характеристика типів клімату за кліматограмами.
	<i>розрізняє погоду під час проходження циклону, антициклону, холодного і теплого атмосферних фронтів;</i> <i>пояснює механізм утворення глобальних і місцевих систем потоків у тропосфері;</i> <i>визначає типи клімату за кліматограмами;</i> <i>встановлює сукупність чинників, що формують клімат певної місцевості;</i> <i>характеризує типи клімату;</i> <i>порівнює клімат окремих регіонів на материках і території України;</i> <i>обґрунтовує вплив агрокліматичних ресурсів на спеціалізацію рослинництва.</i> Оцінно-ціннісний компонент: <i>оцінює ресурсні властивості атмосфери, рівень безпеки проживання в районах поширення атмосферних стихійних явищ; усвідомлює загрози кліматичних змін і забруднення атмосфери; пропонує способи розв'язування проблеми глобального потепління</i>	Вплив атмосфери на літосферу: вивітрювання, рельєфоутворення. Кліматичні умови як чинник розселення і розташування виробництва та інфраструктурних об'єктів. Ресурсний потенціал атмосфери. Енергетичні кліматичні ресурси як чинник розвитку відновлюваної енергетики. Агрокліматичні ресурси та їх вплив на спеціалізацію сільського господарства. Стихійні атмосферні явища, їх прогнозування та засоби протидії. Кліматичні зміни на планеті. Практична робота 5. Визначення середніх температур та амплітуди їх коливань за добу, місяць, рік. Аналіз рози вітрів. Дослідження 1. Ресурсний потенціал атмосфери своєї місцевості та приклади його використання. 2. Система протидії засухам у своїй місцевості
3.5	Тема 5. Гідросфера та системи Землі	

	Знаннєвий компонент: <i>називає</i> складові Світового океану, найбільші гідрографічні об'єкти материків, України; <i>формулює</i> залежність між тектонічною, геологічною будовою, рельєфом, кліматом і водами суходолу; <i>знає</i> формулу обрахунку показника забезпеченості водними ресурсами. Діяльнісний компонент: <i>розпізнає</i> на контурних картах різного масштабу частини Світового океану, найбільші річки, озера; <i>класифікує</i> річки, озера, болота, льодовики за різними критеріями; <i>складає</i> характеристику вод певного регіону (країни) та України; <i>порівнює</i> водозабезпеченість окремих регіонів світу, України; <i>аналізує</i> систему течій у Світовому океані, густоту і конфігурацію річкової мережі території, режим річок; <i>установлює</i> взаємозв'язок між літосферою, атмосферою, гідросферою на прикладі окремих ландшафтів своєї місцевості; <i>використовує</i> фізичні й топографічні карти для характеристики гідрографічних об'єктів; <i>застосовує</i> гідрографічні поняття для опису (характеристики) водних об'єктів; <i>розв'язує</i> задачі на визначення показника водозабезпеченості території. Оцінно-ціннісний компонент: <i>оцінює</i> ресурси Світового океану та прісних вод на суходолі, вплив запасів водних ресурсів на розташування водомістких виробництв; <i>визначає</i> рівень безпеки проживання на узбережжях океанів, в районах поширення катастрофічних паводків, повеней, карсту; <i>усвідомлює</i> загрози забруднення вод Світового океану і суходолу, вплив якості води на здоров'я людей; <i>пропонує</i> способи розв'язання проблеми забруднення річок і водойм своєї місцевості	Запаси води на Землі. Світовий океан та його складові. Вплив процесів у літосфері на природу океанів. Роль океанів у формуванні гірських порід і рельєфу узбережжя. Вплив атмосферних процесів (явищ) на Світовий океан. Роль Світового океану у формуванні глобальних і місцевих систем повітряних потоків у нижніх шарах тропосфери. Ресурсний потенціал Світового океану та вплив людства на стан океанічних вод, запаси мінеральних, біологічних ресурсів. Води суходолу, чинники їх нерівномірного розподілу на материках та по території України. Взаємозв'язок геологічної будови, рельєфу і річкової мережі території. Вплив геологічних процесів на формування озер, пластів підземних вод. Взаємозв'язок клімату і вод суходолу. Прісна вода як ресурс і чинник розміщення населення та виробництва. Мінеральні й термальні води: поширення, використання. Водозабезпеченість регіонів і країн світу. Чинники дефіциту води. Сучасні системи очищення води. Опріснення морської води Практична робота 6. Складання та аналіз схеми системи течій у Світовому океані; порівняння впливу холодної та теплої океанічних течій на клімат одного з материків. Дослідження 1. Система протидії паводкам, повеням, селями лавинам в окремих районах України. 2. Карстовий рельєф як приклад взаємодії геосфер. 3. Прозорість води у річці (озері, ставку): від чого залежить і чому змінюється?
3.6	Тема 6. Біосфера та системи Землі	

Знаннєвий компонент: <i>називає</i> складові біосфери, типи ґрунтів, ґрунтотвірні чинники; <i>наводить приклади</i> взаємодії біосфери з літосферою, атмосферою, гідросферою. Діяльнісний компонент: <i>читає</i> карти природних зон, ґрунтів; <i>розрізняє</i> типи ґрунтів за основними характеристиками; <i>визначає</i> природні зони за основними типами ґрунтів, типовими рослинами і тваринами; <i>встановлює</i> сукупність чинників, що формують ґрунти, рослинність і тваринний світ певної місцевості; <i>характеризує</i> типи ґрунтів, природні зони; <i>обґрунтовує</i> вплив ґрунтів на спеціалізацію рослинництва; Оцінно-ціннісний компонент: <i>оцінює</i> ресурсні властивості біосфери; <i>визначає</i> рівень безпеки проживання в районах поширення отруйних рослин, окремих видів хижих та отруйних тварин; <i>усвідомлює</i> загрози зменшення біорізноманіття, виснаження, забруднення ґрунтів. <i>пропонує</i> способи збереження родючості ґрунтів, видового складу рослинності і тваринного світу	Біосфера та її складові. Закономірності поширення живих організмів на суходолі і в океанах. Природні чинники формування ареалів поширення рослин і тварин. Біологічні ресурси. Роль живих організмів у формуванні ґрунтів. Ґрунт – «дзеркало» ландшафту. Типи ґрунтів. Вплив ґрунтів на спеціалізацію господарства регіону, країни. Природні зони. Порівняння карт ґрунтів і природних зон світу та України. Дослідження 1. Деградовані ґрунти: причини і перспектививикористання. 2. Чинники порушення широтної зональностіна материках та території України
--	--

лекційного матеріалу
для спеціальності Н7 Агроінженерія

№	Дата/ кількість годин	Зміст уроку
1		Що вивчає курс «Географія: регіони і країни». Регіони світу (за класифікацією ООН). Глобалізація як провідна тенденція розвитку сучасного світу. Пізнавальна та конструктивна роль країнознавства у сучасному світі.
2		Джерела знань про регіони та країни світу. Сучасна політична карта світу та окремих регіонів. Головні об'єкти політичної карти.

РОЗДІЛ І. ЄВРОПА

Тема 1. Загальна характеристика Європи (4+2 год.)

3		2	Особливості економіко-географічного положення Європи. Склад регіону. Сучасна політична карта Європи. Форми державного правління і територіального устрою країн Європи. Прояви сепаратизму. Типи країн Європи за рівнем економічного розвитку. Інтеграційні процеси. Міжнародні організації в Європі: Європейський Союз, Рада Європи. Країни Шенгенської зони. Роль НАТО у загальноєвропейській системі безпеки.
4			Природні умови і ресурси регіону. Населення Європи: демографічні процеси, природний та механічний рух. Демографічна політика. Структура населення регіону. Українська діаспора у країнах Європи. Урбанізація, субурбанізація, рурбанізація, джентрифікація. Світові міста в Європі, міські агломерації, мегаполіси.
5		2	Особливості економіки країн Європи. Первинний сектор економіки. Добувна промисловість: основні райони видобування палива, рудної та нерудної сировини. Сільське господарство. Лісове господарство.
6			Вторинний сектор економіки. Переробна промисловість. Основні регіони промисловості. Реіндустріалізація.
7			Третинний сектор економіки. Сфера послуг. Найважливіші міжнародні транспортні коридори та вузли. Зв'язки України з країнами Європи.
8			

Тема 2. Країни Європи (8+2 год.)

9		2	Німеччина. Місце країни у світі та регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни у міжнародному поділі праці (МГПП). Система розселення і роль федеральних земель в її розвитку. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Домінуючі складники третинного сектору. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості аграрного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Німеччиною.
---	--	---	--

10		2	Франція. Місце країни у світі та регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Франкофонія. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Домінуючі складники третинного сектору. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості аграрного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Францією.
11		2	Велика Британія. Місце країни у світі та регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Співдружність націй. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Домінуючі складові третинного сектору. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості аграрного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Великою Британією.
12		2	Італія. Місце країни у світі та регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Домінуючі складові третинного сектору. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Спеціалізація аграрного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Італією
13			Польща. Місце країни у світі та регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Прискорений розвиток третинного сектору, сучасна транспортна система країни. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Спеціалізація аграрного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Польщею.
14			

РОЗДІЛ II. АЗІЯ

Тема 1. Загальна характеристика Азії (2+2+1 год.)

17		2	Особливості економіко-географічного положення Азії. Склад регіону. Сучасна політична карта Азії. Форми державного правління і територіального устрою країн Азії. Типи країн Азії за рівнем економічного розвитку. Міжнародні організації в Азії: АСЕАН, Ліга арабських держав. Райони збройних конфліктів та проявів тероризму. Природні умови і ресурси регіону. Населення Азії. Урбанізаційні процеси. Світові міста, міські агломерації в Азії, мегаполіси Японії та Китаю. Працересурсний потенціал. Особливості економіки країн Азії. Первинний сектор економіки. Добувна промисловість. Сільське і лісове господарство. Вторинний сектор економіки. Основні промислові осередки і регіони. Третинний сектор економіки. Найважливіші міжнародні транспортні коридори та вузли. Нерівномірність економічного розвитку субрегіонів Азії та особливості їх участі у міжнародному поділі праці. Зв'язки України з країнами Азії.
18			

19	1	Узагальнення знань теми 1. Тематична контрольна робота.
Тема 2. Країни Азії (4+2 год.)		
20	2	Японія. Місце країни у світі та Азіатсько-Тихоокеанському регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Домінуючі складники третинного сектору. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Традиції і технології у сільському господарстві. Транспортна система країни. Характерні риси просторової організації господарства: Тихоокеанський промисловий район, мережа технопарків і технополісів. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Японією.
21	1	Китай. Місце країни у світі та Азійсько-Тихоокеанському регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Експортна орієнтація економіки. Особливості розвитку і розміщення виробництв первинної і вторинної сфери. Домінуючі складові третинного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Спеціальні економічні зони. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Китаєм.
22	1	Індія. Місце країни у світі та регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Особливості структури економіки країни, що розвивається. Спеціалізація сільського господарства. Видобування мінеральних ресурсів. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості розвитку третинного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Індією.
24		.

Розділ III. ОКЕАНІЯ

Тема 1. Австралія (2 год.)

25	2	Місце країни у світі та регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни в міжнародному поділі праці. Система розселення. Українська діаспора в Австралії. Особливості сучасного розвитку країни. Домінуючі складові третинного сектору. Виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Географія вторинного та третинного секторів господарства. Характерні риси просторової організації виробництва товарів та послуг. Зовнішні економічні зв'язки, міжнародні зв'язки України з Австралією.
----	---	--

Тема 2. Мікронезія, Меланезія, Полінезія (1 год.)

26	1	Особливості географічного положення регіону. Держави та залежні території, що входять до складу Мікронезії, Меланезії та Полінезії. Основні чинники, що визначають місце країни в міжнародному поділі праці. Види господарської діяльності, що визначають міжнародну спеціалізацію країн. Кустарні промисли і ремесла. Зовнішні економічні зв'язки. Розташування військових баз іноземних держав.
----	---	---

Розділ IV. АМЕРИКА

Тема 1. Загальна характеристика Америки (2+2 год.)			
27		2	Особливості географічного положення Америки. Склад регіону. Сучасна політична карта Америки. Форми державного правління і територіального устрою країн, типи країн за рівнем економічного розвитку. Міжнародні організації НАФТА, Меркосур, НАТО. Природні умови і ресурси регіону. Населення Америки. Урбанізаційні процеси. Система розселення. Особливості економіки країн Америки. Роль американських ТНК в економіці регіону. Первинний сектор економіки. Сільське господарство: вплив природних, історичних чинників та глобалізації на спеціалізацію. Лісове господарство. Вторинний сектор економіки. Основні осередки промисловості в регіоні. Третинний сектор економіки. Найважливіші міжнародні транспортні магістралі, вузли. Нерівномірність економічного розвитку субрегіонів Америки. Особливості їх участі в міжнародному поділі праці. Зв'язки України з країнами Америки.
28			

Тема 2. Країни Америки (2+2 год.)

29		2	США. Місце країни у світі та регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни в міжнародному поділі праці. Система розселення. Українська діаспора США. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Домінуючі складові третинного сектору. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості аграрного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України зі США. Канада. Місце країни у світі та регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни в міжнародному поділі праці. Система розселення. Українська діаспора в Канаді. Особливості сучасного розвитку країни. Домінуючі складові третинного сектору. Виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Характерні риси просторової організації. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Канадою. Бразилія. Місце країни у світі та регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни у міжнародному поділі праці. Розселення. Особливості структури економіки країни, що розвивається. Видобування мінеральних ресурсів. Спеціалізація сільського господарства. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості розвитку третинного сектору. Характерні риси просторової організації. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Бразилією.
30			

Розділ V. АФРИКА

Тема 1. Загальна характеристика Африки (1+2 год.)

31		1	Особливості географічного положення Африки. Склад регіону. Сучасна політична карта Африки. Форми державного правління і територіального устрою країн, типи країн за рівнем економічного розвитку. Райони збройних конфліктів, проявів тероризму. Природні умови і ресурси регіону. Населення Африки. Урбанізаційні процеси. Система розселення. Особливості економіки країн Африки. Первинний сектор економіки. Сільське господарство. Лісове господарство. Добувна промисловість.
----	--	---	--

32			Вторинний сектор економіки. Особливості розміщення промислових центрів у регіоні. Третинний сектор економіки: особливості становлення і закономірності розміщення. Найважливіші міжнародні транспортні магістралі, вузли. Туристичні райони. Нерівномірність економічного розвитку субрегіонів Африки. Особливості їх участі в міжнародному поділі праці. Зв'язки України з країнами Африки.	
----	--	--	--	--

Тема 2. Країни Африки (2 год.)

33		2	Єгипет. Місце країни у світі та регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни в міжнародному поділі праці. Система розселення. Особливості структури економіки країни, що розвивається. Види діяльності, що визначають міжнародну спеціалізацію країни: транспорт, туризм, видобування мінеральних ресурсів, сільське господарство. Характерні риси просторової організації економіки. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Єгиптом. ПАР. Місце країни у світі та регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни в міжнародному поділі праці. Система розселення. Особливості структури економіки. Виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості розвитку третинного сектору економіки. Характерні риси просторової організації економіки. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з ПАР.	
----	--	---	---	--

Розділ VI. УКРАЇНА В МІЖНАРОДНОМУ ПРОСТОРИ

Тема 1. Україна в геополітичному вимірі (1 год.)

34		1	Геополітична структура сучасного світу. Місце України на сучасній геополітичній карті світу. Основні вектори сучасної української геополітики.	
----	--	---	--	--

Тема 2. Україна в системі глобальних економічних відносин (1 год.)

35		1	Просторові аспекти міжнародних економічних зв'язків України з регіонами та країнами світу: географія зовнішньої торгівлі товарами, транспортних і туристичних послуг, прямих іноземних інвестицій, науково-технічного співробітництва. Великі ТНК в Україні. Участь України в процесах європейської економічної інтеграції. Місце України в системі глобальних економічних відносин у контексті сталого розвитку	
Розділ I. Топографія та картографія				
Тема 1. Топографія (1+1 год.)				
36		1	Топографічна карта: проекція, розграфлення. Географічні і прямокутні координати. Прямокутна (кілометрова) сітка. Основні умовні позначення топографічних карт для зображення об'єктів місцевості та рельєфу. Вимірювання на топографічній карті за масштабом і кілометровою сіткою. Використання азимутів. Плани населених пунктів. Практичне використання топографічних карт, планів.	
37				
Тема 2. Картографія (0+2 год.)				
38			Сучасні картографічні твори. Математична основа карт. Способи картографічного зображення об'єктів і явищ на загальногеографічних та тематичних картах. Сутність генералізації. Електронні карти та глобуси. Картографічні інтернет-джерела. Навігаційні	

		карти. Географічні інформаційні системи (ГІС), дистанційне зондування Землі, сфери їх практичного застосування. Орієнтовні теми для досліджень (на вибір) 1. Визначення оптимального маршруту руху між визначними об'єктами свого району за допомогою навігаційної карти своєї області. 2. Сфери використання даних дистанційного зондування Землі
		Розділ II. Загальні закономірності географічної оболонки Землі Тема 1. Географічні наслідки параметрів і рухів Землі як планети (2 год.)
39	2	Геоїд. Показники руху Землі навколо своєї осі. Добова ритміка в географічній оболонці. Основні види часу. Визначення місцевого та поясного часу, перехід від місцевого часу до поясного. Пояси освітленості на Землі. Сила Коріоліса. Змінюваність висоти Сонця над горизонтом та тривалості світлового дня. Орбітальний рух Землі: основні характеристики, географічні наслідки. Причини зміни пір року. Зміна пір року у Північній та Південній півкулях. Дослідження 1. Моделювання природних явищ на Землі у дні рівнодень та сонцестоянь. 2. Прояви сили Коріоліса на річках своєї місцевості
40	1	Тема 2. Географічна оболонка Землі (1год.) Склад, межі та будова географічної оболонки. Закономірності географічної оболонки. Сучасний етап розвитку географічної оболонки. Антропосфера.
41	1	Тема 3. Геологічне середовище людства (1+2 год.) Властивості літосфери. Поняття «геологічне середовище людства». Тектоніка літосферних плит. Процеси в надрах і на поверхні Землі, їхні наслідки. Небезпека вулканічних, сейсмічних, гравітаційних (зсувних) процесів. Рельєф. Тектонічні структури та пов'язані з ними форми рельєфу. Вплив рельєфу на розселення населення, розвиток і розташування окремих виробництв. Ресурсні властивості літосфери. Гірські породи та закономірності їх поширення. Мінеральні ресурси як чинник розташування видобувних і матеріало-, паливомістких виробництв. Забезпеченість мінеральними ресурсами. Вплив людини на літосферу. Глобальна ресурсна проблема людства.
42		Дослідження 1. Причини заселення схилів вулканів. 2. Сучасні вимоги до будівництва у районах з високою сейсмічністю
43	1	Тема 4. Атмосфера та системи Землі (1+2год.) Сонячно-земні взаємодії. Сонячне випромінювання, відмінності випромінювання і поглинання тепла повітрям, поверхнею гірських порід і води. Тропосфера: температурний режим, зміна атмосферного тиску, вітри, вологість, опади. Погода. Синоптичні карти. Клімат. Кліматотвірні чинники. Кліматична карта. Карта кліматичних поясів. Характеристика типів клімату за кліматограмами. Вплив атмосфери на літосферу: вивітрювання, рельєфоутворення. Кліматичні

44		умови як чинник розселення і розташування виробництва та інфраструктурних об'єктів. Ресурсний потенціал атмосфери. Енергетичні кліматичні ресурси як чинник розвитку відновлюваної явної енергетики. Агрокліматичні ресурси та їх вплив на спеціалізацію сільського господарства. Стихійні атмосферні явища, їх прогнозування та засоби протидії. Кліматичні зміни на планеті. Дослідження 1. Ресурсний потенціал атмосфери своєї місцевості та приклади його використання. 2. Система протидії засухам у своїй місцевості Тема 5. Гідросфера та системи Землі (1+1 год.)
45	1	Запаси води на Землі. Світовий океан та його складові. Вплив процесів у літосфері на природу океанів. Роль океанів у формуванні гірських порід і рельєфу узбережжя. Вплив атмосферних процесів (явищ) на Світовий океан. Роль Світового океану у формуванні глобальних і місцевих систем повітряних потоків у нижніх шарах тропосфери. Ресурсний потенціал Світового океану та вплив людства на стан океанічних вод, запаси мінеральних, біологічних ресурсів. Води суходолу, чинники їх нерівномірного розподілу на материках та по території України. Взаємозв'язок геологічної будови, рельєфу і річкової мережі території. Вплив геологічних процесів на формування озер, пластів підземних вод. Взаємозв'язок клімату і вод суходолу. Прісна вода як ресурс і чинник розміщення населення та виробництва. Мінеральні й термальні води: поширення, використання. Водозабезпеченість регіонів і країн світу. Чинники дефіциту води. Сучасні системи очищення води. Опріснення морської води Дослідження 1. Система протидії паводкам, повеням, селям і лавинам в окремих районах України. 2. Карстовий рельєф як приклад взаємодії геосфер. 3. Прозорість води у річці (озері, ставку): від чого залежить і чому змінюється? Тема 6. Біосфера та системи Землі (2 год.)
46		
47	2	Біосфера та її складові. Закономірності поширення живих організмів на суходолі і в океанах. Природні чинники формування ареалів поширення рослин і тварин. Біологічні ресурси. Роль живих організмів у формуванні ґрунтів. Ґрунт – «дзеркало» ландшафту. Типи ґрунтів. Вплив ґрунтів на спеціалізацію господарства регіону, країни. Природні зони. Порівняння карт ґрунтів і природних зон світу та України. Дослідження 1. Деградовані ґрунти: причини і перспективи використання. 2. Чинники порушення широтної зональності на материках та території України Розділ III. Загальні суспільно-географічні закономірності світу Тема 1. Географічний простір (1 год.)
48	1	Світосистема як результат і процес формування глобальної єдності в системі «суспільство – природа». Функціонально-компонентний склад світосистеми: демографо-екологічна, економічна, інформаційно-технологічна, соціально-культурна, політична підсистеми.

		Географічний простір, його системоутворювальна роль та характеристики
		Тема 2. Демографічні процеси у світосистемі (1+1 год.)
49	1	Динаміка чисельності населення світу. Природні, соціальні, економічні й екологічні чинники та просторові особливості природного руху населення у світі. Демографічний перехід, його фази. Статеві-вікова, шлюбно-сімейна структура населення. Демографічне старіння населення. Характеристика демографічної ситуації в країнах за статеві-віковими пірамідами. Особливості демографічної політики у країнах з різним типом відтворення. Міграції, їх показники, чинники та вплив на відтворення населення і його перерозподіл у світі. Просторові тенденції міграційних процесів. Якість життя як чинник природного і механічного руху населення. Демографічні чинники розвитку економіки та спеціалізації країн. Демографічні прогнози.
50		Дослідження 1. Уплив старіння населення на місце країни в міжнародному поділі праці. 2. Працевістки виробництва густозаселених регіонів світу. 3. Екологічні та соціальні проблеми густозаселених регіонів світу Тема 3. Глобальна економіка (0+2 год.)

51		Поняття «глобальна економіка». Світовий ринок технологій, патентів і ліцензій, інформаційно-технологічних послуг. Система виробництва. Географічність міжнародної спеціалізації та кооперування виробництва. Роль транснаціональних корпорацій та вільних економічних зон у функціонуванні глобальної економіки. Глобальні ланцюги доданої вартості. Міжнародний ринок товарів: сутність, інфраструктура, ціноутворення. Виробництво сільськогосподарської продукції у світі: природні, соціальні, економічні чинники, особливості просторової організації. Видобування й споживання паливних мінеральних ресурсів, глобальні ринки вугілля, нафти й природного газу. Глобальні ланцюги доданої вартості у виробництві чорних металів, алюмінію, міді; чинники та форми спеціалізації країн. Сучасна географія виробництва транспортних засобів, електроніки, фармацевтичної продукції, чинники участі національних економік у глобальних ланцюгах доданої вартості. Виробництво текстилю, одягу, взуття: сучасна просторова організація, чинники міжнародної спеціалізації. Сучасні транспортно-логістичні системи та інформаційно-комунікаційні мережі як інфра-структурний каркас глобальної економіки. Світовий ринок інвестицій і фінансів. Туризм. Формування «інформаційного суспільства».
		Дослідження 1. Світовий ринок патентів: лідери й аутсайтери. 2. Роль транснаціональних компаній у розвитку машинобудівних та хімічних виробництв в Україні
52	1	Тема 4. Політична географія та геополітика (1 год.) Географічні складники політичної географії: географічний простір, території, географічні місця. Політичні складники: політичні інституції, політичні відносини, «сила». Територіально-політичні системи національного і наддержавного рівнів. Геополітика, її складові Зовнішня та внутрішня геополітика. Геополітика «сили». Різновиди «сили». Взаємозв'язок між національними та геополітичними інтересами держави
53	2	Розділ IV. Суспільна географія України Тема 1. Українська держава (2 год.) Українська держава і територія держави України.

		Політико-географічне положення України: глобальне, регіональне, сусідське. Політико-економічна оцінка державного кордону України. Реформування адміністративно-територіального устрою України. Дослідження 1. Гельсінські угоди (Заключний акт наради з безпеки і співробітництва в Європі) – програма дій для будівництва єдиної, мирної, демократичної Європи
54	2	Тема 2. Населення України (2 год.) Кількість населення України. Відтворення населення: показники та природні, соціальні, економічні чинники народжуваності й смертності, їх просторові відмінності. Особливості вікового і статевого складу населення України. Міграційні процеси в Україні. Українці на світовому і регіональному ринку праці. Демографічна політика в Україні. Система розселення. Міські агломерації, урбанізація, субурбанізація і джентрифікація. Особливості сільських населених пунктів. Дослідження 1. Сучасна географія трудової еміграції з України. 2. Соціальні проблеми монофункціональних міст
55	4	Тема 3. Економіка України в міжнародному поділі праці (4+2 год.) Сучасні риси національної економіки України. Конкурентні переваги України на світових ринках сільськогосподарської продукції, рудної сировини і металів. Сучасні тенденції та регіональні відмінності розвитку енергетики в Україні. Замкнений технологічний цикл розроблення і виробництва літаків в Україні, експорт та імпорт авіа ракетної техніки. Виробництво автомобілів, сільськогосподарської техніки: тенденції розвитку, міжнародне кооперування. Місце України в глобальних ланцюгах доданої вартості виробництва та реалізації електронної продукції. Виробництва фармацевтичної продукції та побутової хімії: чинники та особливості розташування підприємств. Особливості розвитку й просторової організації виробництва меблів, текстилю, одягу, взуття, продуктів харчування. Міжнародні транспортні коридори на території України. Офшорна розробка програмного забезпечення в Україні. Ресурсний потенціал і перспективи розвитку рекреаційного комплексу в Україні. Місце України на світовому ринку інвестицій і запозичень. Транснаціональні фінансові корпорації (банки, фінансові компанії) в Україні. Сучасні форми просторової організації виробництва товарів і послуг в Україні. Досвід реалізації планів сталого (збалансованого) розвитку в різних країнах та стратегія збалансованого розвитку України.
56	.	Дослідження 1. Давальницька сировина у швейній індустрії України: позитивні й негативні аспекти для виробників і споживачів. 2. Офшорна розробка програмного забезпечення в Україні: основні центри, компанії. 3. Реалізація планів сталого (збалансованого) розвитку в різних країнах: успіхи і прорахунки
всього	20	ПДКР .

Тематичне планування практичних занять

Основна частина практичних робіт виконується після вивчення відповідного навчального матеріалу на етапі закріплення та узагальнення знань і вмінь студентів або під час тематичного оцінювання.

Рівні складності практичних робіт можуть задаватися:

1. через зміст та кількість додаткових завдань і запитань відповідно до теми роботи;
2. через різний рівень самостійності виконання роботи (за постійної допомоги викладача, виконання за зразком, докладною або скороченою інструкцією, без інструкції);
3. організацією нестандартних ситуацій (формулювання студентом мети роботи, складання ним особистого плану роботи, обґрунтування його, визначення приладів та матеріалів, потрібних для її виконання, самостійне виконання роботи та оцінка її результатів).

Оцінювання рівня володіння студентами **практичними вміннями та навичками** здійснюється за результатами виконання фронтальних практичних робіт. При цьому необхідно враховувати вміння студента:

- 1) планувати проведення розрахунків чи спостережень;
- 2) вміти користуватися картою;
- 3) проводити порівняння, аналізувати отриманий матеріал;
- 4) оформляти результати роботи (складати таблиці, будувати графіки тощо);
- 5) визначати та обчислювати знаходження на місцевості;
- 6) робити роботу з виправлення помилок.

Додатково поставлені роботи викладач може використовувати для створення проблемних ситуацій, мотивації діяльності студентів під час вивчення нового матеріалу, з метою вдосконалення практичних умінь і навичок (складати схеми, проводити вимірювання тощо). Основна частина практичних робіт виконується після вивчення відповідного навчального матеріалу на етапі закріплення та узагальнення знань і вмінь студентів або під час тематичного оцінювання.

При оцінюванні практичних знань та вмінь студентів потрібно користуватися характеристиками рівня оволодіння цими вміннями, поданими нижче.

Рівні навчальних	Компетентності
------------------	----------------

досягнень	
Початковий	ставиться, коли студент не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки при висвітленні понять, на додаткові питання відповідає не по суті, робить велику кількість помилок в письмовій відповіді
Середній	ставиться, коли студент не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки при висвітленні понять, на додаткові питання відповідає не по суті, робить велику кількість помилок в письмовій відповіді
Достатній	передбачає також високого рівня знання, навички та вміння. При цьому відповідь досить повна, логічна, з елементами самостійності, але містить деякі неточності, або пропуски в неосновних питаннях. Можливе слабе знання додаткової літератури, недостатня чіткість в визначенні понять.
Високий	виставляється студенту тоді, коли його відповідь бездоганна за змістом, формою, обсягом. Це означає, що студент в повній мірі за програмою засвоїв увесь навчальний матеріал, викладений в підручнику та інших джерелах і на практичних, лабораторних заняттях, дає бездоганні і глибокі відповіді на поставлені запитання, а також показує знання не лише основної, а й додаткової літератури, наводить власні міркування, робить узагальнюючі висновки, використовує знання в домашніх завданнях, вміє пов'язати вивчений матеріал з реальною дійсністю і доцільно використовує його для аналізу практичних завдань.

№ з/п	Назва теми практичної роботи	Кількість годин
1	Розділ 1.Тема1. Пр.р.№1. Порівняльна характеристика структури промислового виробництва двох економічно розвинених невеликих країн Європи	2
2	Розділ 1. Тема 2. Пр.р. №2. Складання картосхеми просторової організації економіки однієї з європейських країн “ великої сімки”	2
3	Розділ 2. Тема 1. Пр.р. №3. Порівняння продовольчого кошика жителів країн Західної та Східної Азії.	2
4	Розділ 2. Тема 2. Пр.р. № 4. Аналіз статево-вікових пірамід Японії, Китаю, та Індії з метою оцінювання працересурсного потенціалу	2

	країн.	
5	Розділ 4. Америка. Тема 1. Пр.р. №5.Складання картосхеми типології країн Америки за рівнем їх економічного розвитку	2
6	Розділ 4. Тема 2. Пр.р. № 6. Порівняльна характеристика машинобудування США, Канади та Бразилії.	2
7	Розділ 5. Тема 1. Пр.р. № 7. Позначення на контурній карті Африки основних районів видобування нафти, залізних, мідних та алюмінієвих руд, центрів їх переробки(збагачення), основних транспортних магістралей та портів експортування.	2
8	*Розділ 1. Тема 1. Пр.р. №1 Визначення на топографічній карті географічних та прямокутних координат окремихточок, географічних та магнітних азимутів, абсолютних та відносних висот точок, падіння річки	1
9	*Розділ 1. Тема 1. Пр.р. №2. Читання схем руху транспорту свого міста(обласного центру).	
10	*Розділ 1. Тема 2. Пр.р. №3. Визначення за градусною сіткою географічних кординат точок, азимутів, відстаней у градусах і кілометрах між точками на різних за просторовим охопленням картах.	2
11	*Розділ 2. Тема 3. Пр.р. №4. Встановлення за тематичними картами материків та України звязку між тектонічними структурами, рельєфом, мінеральнимиресурсами і густотою населення, розташуванням видобувних,матеріало-паливовмістких виробництв.	2
12	*Розділ 2. Тема 4. Пр.р. №5. Визначення середніх температур та амплітуд їх коливань за добу, місяць, рік. Аналіз рози вітрів.	2
13	*Розділ 2. Тема 5. Пр.р. №6. Складання та аналіз схеми системи течій у Світовому океані; порівняння впливу холодної та теплої океанічних течій на клімат одного з материків.	1
14	*Розділ 3. Тема 2. Пр.р. №7. Обчислення показників народжуваності, смертності, природного та механічного приросту населення країни за статистичними даними.	1
15	*Розділ 3. Тема 3. Пр.р. №8.Позначення на контурній карті глобальних ланцюгів доданої вартості” видобування алюмінієвої сировини-виробництво глинозему- виробництво первинного алюмінію- споживання алюмінію”.	2
16	*Розділ 4. Тема 2. Пр.р. №9. Аналіз картограм народжуваності, смертності, природного приросту, густоти населення, урбанізації в Україні.	
17	*Розділ 4. Тема 3. Пр.р. №10.Аналіз секторальної структури економікиУкраїни.	2

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ І ВМІНЬ СТУДЕНТІВ

Оцінювання результатів навчальних досягнень учнів з курсу “Географія” здійснюється на основі урахуванням їхніх індивідуальних особливостей і передбачає диференційований підхід щодо його організації. Критерієм оцінки роботи ЗО є не стільки обсяг навчального матеріалу, що залишився в пам'яті, скільки вміння його аналізувати, пояснювати, узагальнювати, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, застосовувати на практиці і в життєвих ситуаціях, вміння самостійно здобувати знання. При цьому важливо використовувати під час вивчення курсу мотиваційний потенціал для ЗО: авансування успіху, спонукання до самоаналізу, самооцінки, самопізнання. Крім того, доцільно інтенсифікувати той навчальний матеріал, який має особистісне значення для ЗО.

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії навчальних досягнень
І. Початковий	1	ЗО розрізняє окремі регіони і країни світу, галузі господарства та за допомогою вчителя знаходить їх на карті
	2	ЗО відтворює окремі факти про соціально-економічний розвиток господарства регіонів і країн, показує окремі з них на карті за допомогою вчителя
	3	ЗО дає нечіткі характеристики населення і господарства деяких країн і регіонів, розрізняє самостійно окремі економіко-географічні поняття, показує країни на карті за допомогою вчителя
II Середній	4	ЗО частково відтворює текст підручника, записи у зошиті, дає неточне визначення понять, називає нечітко відповідно до теми конкретного уроку галузі господарства, особливості населення, ресурсної бази тощо, намагається під час відповіді користуватися картою. Практичну роботу виконує за зразком.
	5	ЗО характеризує за типовим планом світове господарство чи економіку окремих країн і регіонів без розкриття причинно-наслідкових зв'язків, намагається формулювати висновки без підтвердження їх прикладами та статистичними даними; показує на карті деякі країни і регіони світу.
	6	ЗО відтворює значну частину навчального матеріалу, ілюструє окремими прикладами особливості населення і розвитку господарства регіонів і країн світу, намагається пояснювати зміст понять та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки за допомогою вчителя. На середньому рівні володіє географічною номенклатурою і картою.
III. Достатній	7	ЗО має достатні знання про соціально-економічний розвиток країн і регіонів світу, вміє аналізувати статистичну і картографічну інформацію, пояснює окремі соціально-економічні процеси. Володіє достатнім вмінням використовувати карту, знає розташування окремих країн, передбачених програмою. Називає окремі сучасні проблеми світового господарства, регіонів і країн.

	8	ЗО засвоїв зміст основних соціально-економічних понять, категорій про господарську діяльність населення; застосовує набуті знання під час виконання практичних робіт; вміє аналізувати статистичні дані, виявляє їх динаміку; наводить приклади наслідків взаємодії суспільства і природи у процеси господарської діяльності, сучасних викликів і перспектив розвитку світового господарства, знає обов'язкову географічної номенклатуру.
	9	ЗО на достатньому рівні володіє змістом курсу, застосовує його для виконання практичних робіт, має чіткі уявлення про регіональну організацію світового господарства, рівні соціально-економічного розвитку країн, тенденції, виклики і перспективи, що відбуваються у соціально-економічному житті регіонів і країн; майже безпомилково працює з картою.
ІУ. Високий	10	ЗО знає навчальний матеріал, свідомо аналізує процеси, що відбуваються в світовому господарстві, характеризує галузеву і територіальну його структуру; здійснює оцінку соціальних і економічних процесів і явищ; дає розгорнуту відповідь, пояснює прикладне і професійне значення географічних знань; добре володіє картою.
	11	ЗО має глибокі знання про політичну карту, особливості та сучасні тенденції розвитку світового господарства, регіонів і країн, застосовує наукову термінологію, аргументує свої твердження, вміє працювати з джерелами географічних знань, рекомендованими вчителем, на високому рівні аналізує та використовує картографічні і статистичні матеріали; за бажанням виконує роботи творчого характеру.
	12	ЗО володіє ґрунтовними знаннями з соціально-економічної географії світу, висловлює та аргументує власне ставлення до соціально-економічних процесів і подій, самостійно аналізує суспільно-політичні явища, робить відповідні висновки, здатний розв'язувати проблемні завдання, виконувати роботи творчого характеру і обговорювати їх, вести дискусію, вільно володіє картографічним і статистичним матеріалом.

Оцінювання знань ЗО під час поточного контролю (опитування) відбувається на підставі наступних критеріїв:

- правильність відповідей (правильне, чітке, достатньо глибоке викладення теоретичних понять);
- ступінь усвідомлення програмного матеріалу і самостійність міркувань;
- новизна навчальної інформації; рівень використання наукових (теоретичних знань);
- вміння користуватися засвоєними теоретичними знаннями.

Відповідь ЗО також оцінюється формою, тобто з точки зору логічності, чіткості, виразності викладу.

Підсумковий залік проводиться на останньому занятті. Студенти, які не відпрацювали пропущені заняття або мають незадовільні оцінки під час поточного контролю, допуск до складання заліку отримують лише після ліквідації цих недоліків.

Індивідуальні завдання для самостійної роботи студентів

Окремі питання курсу доцільно пропонувати студентам опрацювати самостійно. Необхідно стимулювати пізнавальну діяльність студентів, спонукати їх до використання типових планів комплексної характеристики територій, розвивати навички самостійного інформаційного і наукового пошуку, прогнозування та проектування

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Розділ 1. Тема1. Д: Інтеграційні та дезінтеграційні процеси у Європі.	...
2	Тема 1. Д: Відновна електроенергетика в країнах Європи: регіональні особливості та відмінності.	...
3	Тема 1. Д: Структура й просторова організація виробництва чорних металів у країнах Європи.	
4	Тема 2. Д: “ Нове обличчя Руру - постіндустріальний розвиток: “зелені” міста замість похмурих ландшафтів.	
5	Тема2. Д: Лондон, Берлін, Париж, Київ: схожість і відмінність сучасного розвитку міст.	
6	Тема 2. Д: Кластери в Італії як домінуюча форма організації виробництва товарів і послуг.	
7	Розділ 2. Тема 1.Д: Екологічні виміри економічного зростання в країнах Азії.Республіка Корея.	
8	Тема 1.Д: Географічне положення країни як чинник її економічного розвитку(Туреччина або Сінгапур)	
9	Тема 1.Д: Країни Перської затоки- новий осередок індустріалізації.	
10	Тема 2. Д: Острови Кюсю, Хоккайдо: контрасти Японії.	
11	Тема 2. Д: Унікальність економічної системи Китаю.	
12	Тема 2. Д: “Коридори зростання” в Індії.	
13	Розділ 3. Тема 1. Д: Національні парки Австралії як об'єкти міжнародного туризму.	
14	Тема 1. Д: Розвиток Західної Австралії у контексті зростання глобального попиту на природні ресурси.	
15	Тема 1. Д: Канбера — політико-адміністративний центр країни.	
16	Тема 2. Д: Нова Зеландія — високорозвинена країна зі сприятливими умовами для ведення бізнесу.	
17	Тема 2. Д: Країни Океанії — регіон екзотичного туризму.	
18	Розділ 4. Тема 1. Д:” Бананові республіки”: типові ознаки та сучасний розвиток.	
19	Тема1. Д: Панамериканське шосе- дорога через три Америки.	
20	Тема1. Д:Туризм як чинник розвитку країн Карибського басейну	
21	Тема 2. Д: Форми територіальної організації новітніх видів промислового виробництва у США.	
22	Тема 2. Д: Економічна взаємодія вздовж державного кордону між Мексикою і США.	
23	Тема 2. Д: Складники підприємницького успіху української	

	діаспори в Канаді та США.	
24	Розділ 5. Тема 1. Д: Кордони на політичній карті Африки.	
25	Тема 1. Д: Ангола: успішний розвиток після війни.	
26	Тема 1. Д: Вплив колоніального минулого на сучасну міжнародну спеціалізацію та просторову структуру господарства країн Тропічної Африки.	
27	Тема 2. Д: ”Три кити “економіки Єгипту: Суецький канал, нафта, туризм.	
28	Тема 2. Д: ПАР: одна держава — три столиці.	
29	Тема 2. Д: ПАР серед країн Африки.	
30	Розділ 1. Тема 2. Д: Визначення оптимального маршруту руху між визначеними об'єктами свого району за допомогою навігаційної карти своєї області.	
31	Тема 2. Д: Сфери використання даних дистанційного зондування Землі.	
32	Розділ 2. Тема 1. Д: Моделювання природних явищ на Землі у дні рівнодень та сонцестоянь.	
33	Тема 1. Д: Прояви сили Коріоліса на річках своєї місцевості.	
34	Тема 3. Д: Причини заселення схилів вулканів.	
35	Тема 3. Д: Сучасні вимоги до будівництва у районах з високою сейсмічністю	
36	Тема 4. Д: Ресурсний потенціал атмосфери своєї місцевості та приклади його використання.	
37	Тема 4. Д: Система протидії паводкам, повеням, селям і лавинам в окремих районах України.	
38	Тема 4. Д: Карстовий рельєф як приклад взаємодії геосфер.	
39	Тема 4. Д: Прозорість води у річці(озері, ставку): від чого залежить і чому змінюється?	
40	Тема 6. Д: Деградовані ґрунти: причини і перспективи використання.	
41	Тема 6. Д: Чинники порушення широтної зональності на материках та території України.	
42	Розділ 3. Тема 2. Д: Уплив старіння населення на місце країни в міжнародному поділі праці	
43	Тема 2. Д: Працевістки виробництва густонаселених регіонів світу.	
44	Тема 2. Д: Екологічні та соціальні проблеми густонаселених регіонів світу.	
45	Тема 4. Д: Світовий ринок патентів: лідери й аутсайтери.	
46	Тема 4. Д: Роль транснаціональних компаній у розвитку машинобудівних та хімічних виробництв в Україні.	
47	Розділ 4. Тема 1. Д: Гельсінські угоди(Заключний акт наради з питань безпеки і співробітництва в Європі) — програма дій для будівництва єдиної, мирної, демократичної Європи.	
48	Тема 2. Д: Сучасна географія трудової еміграції з України.	
49	Тема 2. Д: Соціальні проблеми монофункціональних міст.	
50	Тема 3. Д: Давальницька сировина у швейній індустрії України: позитивні й негативні аспекти для виробників і споживачів.	
51	Тема 3. Д: Офшорна розробка програмного забезпечення в	

	Україні: основні центри, компанії.	
52	Тема 3. Д: Реалізація планів сталого (збалансованого) розвитку в різних країнах: успіхи і прорахунки.	
Всього		8 годин

7. Науково-методичне забезпечення навчального процесу.

Науково-методичне забезпечення навчального процесу включає: державний стандарт освіти, навчальні плани, навчальну програму, підручники і навчальні посібники; тестові запитання, методичні матеріали, опорні конспекти лекцій.

8. Форми організації навчання

Основними формами організації навчання під час вивчення предмету «Географія» є лекції, з використанням мультимедійних засобів навчання та практичні роботи з картами, атласами, підготовка рефератів, доповідей на щорічні студентські конференції, консультації.

Відповідно до вище зазначених форм організації навчання формами контролю засвоєння програми є: самоконтроль, написання контрольних робіт, реферату, виконання практичних та залік за період вивчення предмету.

Методи навчання

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності учнів, які використовуються при вивченні предмету:

1. В аспекті передачі і сприйняття навчальної інформації: словесні (лекція); наочні (ілюстрація, демонстрація).
2. В аспекті логічності та мислення: пояснювально-ілюстративні (презентація); репродуктивні (короткі тестові контрольні).
3. В аспекті керування навчанням: навчальна робота під керівництвом викладача; самостійна робота під керівництвом викладача.
4. В аспекті діяльності в колективі: методи стимулювання (додаткові оцінки за реферати, статті, тези).

Засоби діагностування результатів навчання

Контрольні заходи, які проводяться в коледжі визначають відповідність рівня набутих здобувачами освіти знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо професійно технічної освіти і забезпечують своєчасне коригування освітнього процесу.

Вхідний контроль проводиться перед вивченням предмету з метою визначення рівня підготовки з предмету, які формують базу для його опанування. Вхідний контроль проводиться на першому занятті по питаннях, які відповідають програмі дисципліни. Результати вхідного контролю враховують при коригуванні завдань для самостійної роботи.

Поточний контроль проводиться викладачами у ході аудиторних занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів освіти за визначеною темою. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачами та ЗО, управління навчальною мотивацією ЗО. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем – для коригування методів і засобів навчання, - так і ЗО – для

планування самостійної роботи. Поточний контроль може проводитися у формі усного опитування, письмового експрес-контролю, виступів ЗО при обговоренні теоретичних питань, а також у формі комп'ютерного тестування. Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією для визначення підсумкової оцінки з предмету.

Поточний контроль на лекції покликаний привчити ЗО до систематичної проробки пройденого матеріалу і підготовки до майбутньої лекції, встановити ступінь засвоєння теорії, виявити найбільш важкі для сприйняття розділи з наступним роз'ясненням їх.

Семестровий контроль з предмету «Географія» проводиться у формі семестрової контрольної роботи. Форма проведення семестрового контролю є комбінованою (частково усна - при проведенні співбесіди, частково письмова - при відповідях на теоретичні питання та виконання практичних завдань).

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку відповідно до Положення про екзамени та заліки в ВСП «Любешівський ТФК ЛНТУ». Зміст питань, які виносяться на залік та критерії оцінювання розглядаються та затверджуються на засідання ЦМК.

Контроль у позааудиторний час

1. Перевірка конспектів лекцій і рекомендованої літератури.
2. Перевірка і оцінка рефератів по частині лекційного курсу, який самостійно пророблюється.
3. Перевірка та оцінка індивідуальних практичних завдань, які виконуються самостійно.
4. Індивідуальна співбесіда з ЗО на консультаціях.

Консультації. Мета консультацій - допомогти здобувачам освіти розібратись у складних питаннях, вирішити ті з них, у яких ЗО самостійно розібратись не можуть. Одночасно консультації надають можливість проконтролювати знання ЗО, скласти правильне уявлення про перебіг і результати навчальної роботи

9. Політика навчальної дисципліни

Активна участь здобувачів освіти на практичних та лекційних заняттях під час опитування, відвідування занять, ініціативність в обговоренні дискусійних тем, своєчасність виконання самостійної роботи, заохочення здобувачів освіти до науково-дослідної роботи.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Відпрацювання пропущених занять є обов'язковим незалежно від причини пропущеного заняття.

Під час роботи над індивідуальними завданнями та проектами не допустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та виступи мають бути авторськими та оригінальними. Здобувачі освіти повинні дотримуватись Положення про академічну доброчесність у Відокремленому структурному підрозділі «Любешівський ТФК ЛНТУ» <http://www.ltklntu.org.ua/%d0%b0%d0%ba%d0%b0%d0%b4%d0%b5%d0%bc%d1%96%d1%87%d0%bd%d0%b0-%d0%b4%d0%be%d0%b1%d1%80%d0%be%d1%87%d0%b5%d1%81%d0%bd%d1%96%d1%81%d1%82%d1%8c/>.

Для забезпечення дистанційного навчання здобувачів освіти викладач може створювати власні веб-ресурси або використовувати інші веб-ресурси та цифрові інструменти Google на свій вибір, Крім того, підсумковий семестровий контроль здобувачів освіти також може

здійснюватися з використанням технологій дистанційного навчання; з метою контролю виконання завдань, які виносяться на залік в дистанційній формі викладач має право протягом усього заходу користуватись засобами інформаційно-комунікаційного зв'язку, які дозволяють ідентифікувати здобувача освіти (Zoom, GoogleMeet, Viber .

10. ЛІТЕРАТУРА

Основна

Оновлена навчальна програма, затверджена наказом МОН України від 03.08.2022р. №698. .

1. Бойко В.М., Брайчевський Ю.С., Яценко Б.П. Географія: підручник для 10 класу, рівень стандарту.-Ірпінь:” Перун”, 2018 р.
2. Безуглий В.В., Лисичарова Г.О.Географія: підручник для 10 класу, рівень стандарту.-К:” Генеза”, 2018 р.
3. Безуглий В.В., Лисичарова Г.О.Географія: підручник для 10 класу, профільний рівень.- К:” Генеза”, 2018 р.
4. Гільберт Т.Г., Савчук І.Г.,Совенко В.В.Географія: підручник для 10 класу, рівень стандарту.-К: УОВЦ “ Оріон”, 2018 р.
5. Довгань Г.Д.,Стадник О.Г.Географія: підручник для 10 класу, рівень стандарту.- Х:”Ранок”,2018 р.
6. Довгань Г.Д.,Стадник О.Г., Куртей С.Л., Бродовська О.Г.Географія: підручник для 10 класу, профільний рівень.-Х:”Ранок”,2018 р.
7. Коберник С.Г., Коваленко Р.Р.Географія: підручник для 10 класу, рівень стандарту.- Кам'янець-Подільський, ” Абетка”, 2018 р.
8. Коберник С.Г., Коваленко Р.Р.Географія: підручник для 10 класу(соціально-економічна географія світу)-Х:” Оберіг”, 2010 р.
9. Масляк П.О., Капіруліна С.Л., Бродовська О.Г.Географія: підручник для 10 класу, рівень стандарту.-К: “ Грамота”, 2018 р.
10. Паламарчук Л.Б., Гільберт Т.Г., Безуглий В.В.Географія: підручник для 10 класу, рівень стандарту.-К: “ Генеза 2010 р.
11. Пестушко В.Ю., Уварова Г.Ш..Географія: підручник для 10 класу, рівень стандарту.-К: “ Генеза 2010 р.
12. Пестушко В.Ю., Довгань А.І.,Уварова Г.Ш..Географія: підручник для 10 класу, рівень стандарту.-К: “ Генеза 2018 р.
13. Безуглий В.В., Лисичарова Г.О.Географія: підручник для 11 класу, рівень стандарту.-К:” Генеза”, 2019 р.
14. Гільберт Т.Г., Савчук І.Г.,Совенко В.В.Географія: підручник для 11 класу, рівень

стандарту.-К: УОВЦ “Оріон”, 2019 р.

15. Довгань Г.Д., Стадник О.Г. Географія: підручник для 11 класу, рівень стандарту.-Х: “Ранок”, 2019 р
16. Коберник С.Г., Коваленко Р.Р. Географія: підручник для 11 класу, рівень стандарту.-Кам'янець-Подільський, ”Абетка”, 2019 р.
17. Масляк П.О., Даценко Л.М., Куртей С.Л., Бродовська О.Г. Географія: підручник для 11 класу, профільний рівень -Х: “Ранок”, 2019 р.
18. Паламарчук Л.Б., Гільберт Т.Г., Довгань А.І. Географія: підручник для 11 класу, профільний рівень.-К: “Генеза 2010 р. Паламарчук Л.Б., Гільберт Т.Г., Безуглий В.В. Географія: підручник для 10 класу, рівень стандарту.-К: “Генеза 2011 р.
19. Пестушко В.Ю., Уварова Г.Ш., Довгань А.І. Географія: підручник для 11 класу, рівень стандарту.-К: “Генеза 2019 р.

Інтернет-ресурс

<http://www.ltklntu.org.ua/%d0%b3%d0%b5%d0%be%d0%b3%d1%80%d0%b0%d1%84%d1%96%d1%8f/>